

# RAPORT PRIVIND EVALUAREA

Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului și

a Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului



[www.coe.int/children](http://www.coe.int/children)

Construirea unei Europe  
pentru și cu copii



# RAPORT PRIVIND EVALUAREA

Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului și

a Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului

**Elaborat de**  
Maria Andriani Kostopoulou

Ediția engleză:  
*REPORT ON THE ASSESSMENT OF  
the Governmental Decision on the approval of  
the Instructions on the inter-agency cooperation  
mechanism for the identification, assessment,  
referral, assistance and monitoring of child  
victims and potential victims of violence, neglect,  
exploitation and trafficking and the Governmental  
Decision for the approval of the Instruction on  
the cross – sectoral cooperation mechanism  
for primary prevention of child welfare risks*

Opiniile exprimate în prezenta lucrare  
aparțin autorului și nu reflectă neapărat  
politica oficială a Consiliului European.

Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte a  
prezentei publicații nu poate fi tradusă, reprodușă  
sau transmisă, sub nicio formă sau prin niciun  
fel de mijloace electronice (Internet etc.) sau  
mecanice, inclusiv fotocopiere, înregistrare  
sau orice sistem de stocare sau recuperare  
de informații, fără permisiunea prealabilă  
în scris a Direcției de Comunicare (F-67075  
Strasbourg Cedex sau publishing@coe.int).

Toate cererile privind reproducerea sau traducerea  
integrală sau parțială a acestui document  
trebuie adresate Direcției Comunicări. Toate  
celelalte corespondențe referitoare la această  
publicație ar trebui să fie adresate Direcției  
Drepturile Copilului: children@coe.int.

Copertă și machetă: Foxtrot SRL

© Fotografie copertă: Imagine folosită  
sub licența Shutterstock.com

© Consiliul European, decembrie 2020

RAPORT PRIVIND EVALUAREA  
Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea  
Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial  
de cooperare pentru identificarea, evaluarea,  
referirea, asistența și monitorizarea copiilor  
victime și potențiale victime ale violenței,  
neglijării, exploatării și traficului și a Hotărârii  
Guvernului pentru aprobarea Instrucțiunii  
cu privire la mecanismul de cooperare  
intersectorială pentru prevenirea primară  
a riscurilor privind bunăstarea copilului

Text elaborat și folosit cu permisiunea Consiliului  
European. Această traducere neoficială este  
publicată în coordonare cu Consiliul European, dar  
cu responsabilitatea unică a traducătorului.

© Consiliul European, decembrie 2020

Acest raport a fost elaborat în cadrul  
proiectului „Combaterea violenței împotriva  
copiilor în Republica Moldova”

## Mulțumiri

---

*Raportul privind Evaluarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului și a Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului (în continuare – Raportul) a fost elaborat sub auspiciile Diviziei pentru Drepturile Copilului din cadrul Departamentului pentru Drepturile Copilului și Valorile Sportului al Consiliului Europei, în cadrul proiectelor Consiliului Europei „Combaterea violenței împotriva copiilor în Republica Moldova”.*

Consiliul Europei s-a angajat să desfășoare acest exercițiu la solicitarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (în continuare – MSMPS), reieșind din necesitatea de a stabili dacă aceste Hotărâri de Guvern sunt conforme cu standardele Consiliului Europei și cu alte standarde internaționale în domeniul exploatării sexuale sau abuzului sexual al copiilor.

La pregătirea acestui Raport au fost utilizate cadrul juridic național relevant și standardele internaționale, precum și alte materiale și documente relevante. Constatările Raportului se bazează pe contribuțiile părților interesate relevante din cadrul întâlnirilor online organizate în octombrie 2020.

Raportul a fost realizat de consultantul internațional Dr. **Maria Andriani Kostopoulou**, avocat pentru drepturile omului, Președinte al Comitetului Director al Consiliului Europei pentru Drepturile Copilului și membru al Comitetului Consultativ al Programului european pentru educație în sfera drepturilor omului pentru profesioniștii din domeniul juridic (HELP) pe baza contribuțiilor valoroase ale consultantului național **Tatiana Danilescu**, avocat cu experiență în drepturile copilului, precum și ale echipei de proiect din cadrul Consiliului Europei.

# Cuprins

<b>MULȚUMIRI</b>	<b>3</b>
<b>REZUMAT EXECUTIV</b>	<b>6</b>
<b>INTRODUCERE</b>	<b>7</b>
<b>CAPITOLUL 1 – HOTĂRÂREA DE GUVERN NR. 143/2018</b>	<b>8</b>
1. Domeniul de aplicare și natura HG 143/2018	8
2. Coordonarea și colaborarea	9
2.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei	9
2.2. Coordonarea și colaborarea în HG 143/2018	9
2.3. Concluzii și recomandări	10
3. Selectarea și angajarea specialiștilor	11
3.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei	11
3.2. Cadru în Moldova	12
3.3. Concluzii și recomandări	13
4. Îmbunătățirea capacităților specialiștilor care lucrează în contact cu copiii	13
4.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei	13
4.2. Formare privind implementarea HG 143/2018	14
4.3. Concluzii și recomandări pentru o implementare mai eficientă a standardelor internaționale și ale Consiliului Europei pentru combaterea EASC	15
5. Colectarea datelor, evaluarea politicilor și evaluarea impactului	15
5.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei	16
5.2. Colectarea datelor pe baza HG 143/2018	16
5.3. Concluzii și recomandări pentru implementarea mai eficientă a standardelor internaționale și ale Consiliului Europei pentru combaterea EASC	17
<b>CAPITOLUL 2 – HOTĂRÂREA DE GUVERN NR. 270/2014</b>	<b>18</b>
1. Principii de protecție și salvagardare	18
1.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei	18
1.2. Instrucțiunile HG 270/2014	19
1.3. Concluzii și recomandări	20
2. Domeniul de aplicare al HG 270/2014 în ceea ce privește vârsta victimelor	20
2.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei	20
2.2. Domeniul de aplicare al HG 270/2014	20
2.3. Concluzii și recomandări	20
3. Coordonarea și colaborarea în temeiul HG 270/2014 și interacțiunea cu alte mecanisme	21
3.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei	21
3.2. Cooperarea și coordonarea în temeiul HG 270/2014	21
3.3. Mecanismele intersectoriale ale HG 270/2014, HP 257/2008 și HG 228/2014	22
3.4. Mecanismele intersectoriale ale HG 270/2014 și HG 143/2018	23
3.5. Concluzii și recomandări	23
4. Asistența copiilor victime și potențiale victime	24
4.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei	24
4.2. Asistența victimelor în temeiul HG 270/2014	24
4.3. Concluzii și recomandări	25
5. Îmbunătățirea capacităților specialiștilor care lucrează în contact cu copiii	25
5.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei	25
5.2. HG 270/2014	26
5.3. Concluzii și recomandări	27
<b>CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI GENERALE</b>	<b>28</b>
A. Hotărârea Guvernului nr. 143/2018	28
B. Hotărârea Guvernului nr. 270/2014	29
<b>RESURSE PRINCIPALE ȘI DOCUMENTE DE REFERINȚĂ</b>	<b>30</b>
<b>JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI</b>	<b>32</b>

## Abrevieri

---

CEDO	Convenția europeană a drepturilor omului
Convenția Lanzarote	Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și abuzurilor sexuale
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
EASC	Exploatarea și abuzul sexual al copilului
HG 270/2014	Hotărârea Guvernului nr. 270 din 08.04.2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului
HG 143/2018	Hotărârea Guvernului nr. 143 din 12.02.2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului
HG	Hotărârile Guvernului 270/2014 și 143/2018
Legea 140/2013	Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți
MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova
MAI	Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
ONG	Organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
SNR	Sistemul Național de Referire

## Rezumat executiv

---

Prezentul raport a fost elaborat în cadrul proiectului Consiliului Europei „Combaterea violenței împotriva copiilor în Republica Moldova”. Acesta oferă o evaluare a conformității Hotărârii Guvernului nr. 143/2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului<sup>1</sup> (în continuare – HG 143/2018) și a Hotărârii Guvernului nr. 270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului<sup>2</sup> (în continuare – HG 270/2014) cu standardele internaționale și ale Consiliului Europei pentru combaterea exploatării și abuzului sexual a copiilor (în continuare – EASC), precum Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (în continuare – Convenția Lanzarote), rapoartele Comitetului Lanzarote, Convenția cu privire la drepturile copilului, Observațiile Generale ale Comitetului pentru drepturile copilului, standardele Curții Europene a Drepturilor Omului și Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă.

Raportul subliniază faptul că ambele HG reprezintă un pas major către o abordare multidisciplinară și globală în prevenirea EASC și a protecției copiilor împotriva EASC. Ambele HG creează un cadru comun de evaluare pentru profesioniștii care lucrează cu copiii victime și le permite să servească cel mai bine intereselor copiilor într-un anumit caz. Trebuie remarcat faptul că HG 270/2014 reunește o gamă largă de profesioniști cărora li se cere să coordoneze și să coopereze în vederea protecției copiilor.

Evaluarea relevă, de asemenea, domeniile în care ar putea fi luate măsuri în vederea alinierii în continuare a implementării HG la standardele relevante. În ceea ce privește HG 143/2018, aceste măsuri se referă în principal la clarificarea rolurilor și responsabilităților tuturor părților interesate implicate în mecanisme, sporirea capacităților acestora și specializarea în particularitățile și factorii de risc EASC, verificarea ce ar trebui efectuată pentru selecția și angajarea acestor profesioniști, îmbunătățirea colectării de date pentru evaluarea politicilor și realizarea evaluării impactului.

În ceea ce privește HG 270/2014, se pare că orientări suplimentare cu privire la implementarea anumitor principii și garanții de protecție, precum și la asistența acordată copiilor victime sau potențiale victime ar putea fi elaborate. În plus, domeniul de aplicare al HG 270/2014 ar putea fi extins pentru a include și victimele a căror vârstă nu a fost confirmată atunci când sunt motive de a crede că sunt copii. În cele din urmă, Raportul abordează de asemenea problema interacțiunii HG 270/2014 cu alte mecanisme de cooperare și necesitatea investirii în continuare în consolidarea capacității profesioniștilor care lucrează cu copiii.

În final, Raportul include principalele concluzii și o listă de recomandări. Aceste recomandări nu sunt menite să subestimeze progresul important realizat în vederea implementării mecanismelor intersectoriale prevăzute de HG 143/2018 și 270/2014, ci să abordeze domeniile care promovează respectarea în continuare a standardelor internaționale și ale Consiliului Europei pentru combaterea EASC.

---

1. Disponibil în limba română la [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=102076&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=102076&lang=ro)  
2. Disponibil în limba română la [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=18619&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=18619&lang=ro)

# Introducere

---

HG 143/2018 și HG 270/2014 au fost adoptate pentru a pune în aplicare Articolul 20 din Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.<sup>3</sup> Ambele mecanisme stabilite în temeiul HG constituie un pas demn de remarcat către o abordare multidisciplinară și globală pentru a proteja copiii împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual.

Prezentul Raport oferă o evaluare a respectării de către HG 143/2018 și HG 270/2014 a standardelor internaționale și ale Consiliului Europei pentru combaterea EASC, precum Convenția Lanzarote și Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Acesta evaluează domeniul de aplicare și natura HG în raport cu aceste standarde și analizează conformitatea acestora cu privire la mai multe chestiuni, inclusiv aspectele multidisciplinare ale mecanismelor de cooperare, selecția și îmbunătățirea capacității profesioniștilor, oferirea de asistență pentru copiii victime, colectarea de date și politicile de evaluare.

Raportul nu are drept obiectiv principal evaluarea eficacității și eficienței punerii în aplicare a mecanismelor prevăzute de ambele HG, deoarece acest exercițiu a fost realizat de curând de Ombudsmanul pentru Drepturile Copiilor.<sup>4</sup>

În acest context, prezentul Raport se bazează pe activitatea desfășurată deja la nivel național pentru protejarea copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale în Republica Moldova și vizează promovarea în continuare a punerii în aplicare a standardelor relevante, făcând recomandări care ar putea fi luate în considerare în contextul proceselor legislative și de elaborare a politicilor.

Primul Capitol al Raportului analizează HG 143/2018 prin prisma standardelor internaționale și ale Consiliului Europei, iar al doilea Capitol evaluează HG 270/2014.

- 
3. Legea nr. 140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, disponibilă în limba română la [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=110518&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110518&lang=ro)
  4. Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului disponibil la [http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/12/2724\\_Raport-tematic2.pdf](http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/12/2724_Raport-tematic2.pdf)



# Capitolul 1 – Hotărârea de Guvern nr. 143/2018

HG 143/2018 stabilește instrucțiunile cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului. Scopul său este de a contribui la o mai bună realizare a obligațiilor funcționale și a responsabilităților deja existente și echipează profesioniștii din cadrul serviciilor universale cu cunoștințe și instrumente de lucru.<sup>5</sup>

Protecția copilului trebuie să înceapă cu prevenirea proactivă a tuturor formelor de violență. Mecanismul stabilit prin HG 143/2018 contribuie la răspunsul statelor în prevenirea violenței sau încălcarea drepturilor copiilor. Concentrându-se pe prevenirea primară în cadrele naționale de coordonare, HG 143/2018 sprijină dezvoltarea unui mediu respectuos de creștere a copilului, fără violențe, care favorizează realizarea personalităților individuale ale copiilor. HG 143/2018, astfel, abordează recomandarea Comitetului pentru drepturile copilului pentru elaborarea unui cadru național de coordonare privind protecția împotriva tuturor formelor de violență, inclusiv măsuri de prevenție comprehensive.<sup>6</sup>

Acest Capitol va analiza conformarea HG 143/2018 cu standardele cheie internaționale și ale Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea abuzului sexual asupra copiilor și exploatarea sexuală a acestora. Obiectivul general al evaluării va fi identificarea provocărilor și realizărilor aferente HG 143/2018 din perspectiva standardelor Consiliului Europei și standardelor internaționale relevante cu privire la o serie de aspecte, precum domeniul de aplicare și natura HG 143/2018 (1), coordonarea și colaborarea (2), selectarea și angajarea profesioniștilor implicați în implementarea HG 143/2018 (3), îmbunătățirea capacităților profesioniștilor care lucrează cu copiii (4) și colectarea datelor, evaluarea politicilor și evaluarea impactului (5).

## 1. DOMENIUL DE APLICARE ȘI NATURA HG 143/2018

Prevenirea eficientă a EASC presupune o înțelegere amplă a particularităților fenomenului și a factorilor de risc relevanți. Măsurile preventive care au o natură generală și nu sunt specifice EASC, deși importante, nu sunt neapărat suficiente. În rapoartele sale de implementare, Comitetul Lanzarote recomandă organizarea de măsuri preventive care să pună accent pe particularitățile exploatarei sexuale și abuzului sexual al copiilor, inclusiv pe particularitățile legate de EASC în cadrul cercului de încredere.

HG 143/2018 prevede mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului. Cu alte cuvinte, are un domeniu larg de aplicare care vizează prevenirea riscurilor pentru bunăstarea copiilor, inclusiv violența. Măsurile care abordează riscurile pentru bunăstarea copilului contribuie, fără îndoială, la prevenirea violenței împotriva copiilor, inclusiv EASC. Cu toate acestea, infracțiunile EASC sunt foarte specifice și complexe; astfel, prevenirea lor poate necesita și măsuri preventive specifice care să abordeze particularitățile unor astfel de infracțiuni.

Un instrument care tratează riscurile pentru bunăstarea copilului ar putea să nu abordeze neapărat preocupările și considerațiile specifice legate de prevenirea infracțiunilor EASC. De exemplu, HG 143/2018 prevede că persoana desemnată, înainte de a face schimbul de informații cu alți specialiști, trebuie să se asigure că are aprobarea părintelui, cu excepția cazului în care obținerea aprobării ar putea fi o „pericol pentru viața și sănătatea copilului”.<sup>7</sup> Totuși, nu este clar ce cuprinde exact „pericolul pentru viața și sănătatea copilului” și dacă preocupările legate de EASC în cadrul cercului de încredere sunt incluse aici.

5. Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului, citat mai sus, pag. 14.
6. Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 13, *Dreptul copilului de a fi liber de orice formă de violență – Convenția cu privire la drepturile copilului*, 18 aprilie 2011, alin. 69, disponibil la [https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13\\_en.pdf](https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13_en.pdf)
7. A se vedea HG 143/2018, alin. 34.

Pentru a aborda mai eficient prevenirea EASC, părțile interesate implicate în implementarea mecanismului stabilit în temeiul HG 143/2018 ar trebui să primească instruire specifică factorilor de risc ai EASC<sup>8</sup> și îndrumări cu privire la modul de adaptare a mecanismului la particularitățile legate de prevenirea EASC, inclusiv în cadrul „cercului de încredere”. Într-adevăr, în majoritatea cazurilor de EASC, autorul este o persoană pe care o cunoaște copilul și care face parte din „cercul de încredere” al copilului. Profesioniștii care intră în contact cu copiii ar trebui să fie conștienți de acest lucru și ar trebui să poată adapta implementarea Instrucțiunilor HG 143/2018 în mod corespunzător. De exemplu, atunci când există semne sau suspiciuni că un copil ar putea fi expus riscului de EASC în cadrul cercului de încredere, în funcție de caz, cerința unei aprobări prealabile din partea părintelui înainte de schimbul de informații cu alți specialiști ar trebui să se aplice doar atunci când acest lucru nu pune în pericol interesul superior al copilului.

## 2. COORDONAREA ȘI COLABORAREA

### 2.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei

Prevenirea violenței presupune cooperare și coordonare intersectorială.<sup>9</sup> Dezvoltarea abordării interinstituționale și multidisciplinare pentru abordarea EASC este clar importantă, întemeindu-se pe faptul că o singură instituție nu poate aborda o problemă de o asemenea complexitate.<sup>10</sup> Convenția Lanzarote urmărește promovarea unei abordări de coordonare multidisciplinară cerând, în Articolul 10, Statelor Părți să ia măsurile necesare pentru a se asigura coordonarea la nivel național sau local dintre diferitele autorități cu competențe în domeniul protecției copiilor, al prevenirii și luptei împotriva exploatării și abuzurilor sexuale comise asupra acestora, în special în sectorul învățământului și al sănătății, al serviciilor sociale, forțelor de ordine și al autorităților judiciare. Trebuie subliniat faptul că Articolul 10 din Convenția Lanzarote nu impune un model sau o structură specifică sau unică a unei cooperări multidisciplinare, dar lasă la latitudinea Statelor să decidă *modus operandi* exact al acestor mecanisme interinstituționale, în funcție de particularitățile și nevoile din fiecare țară.

Unul dintre principiile cheie pentru un mecanism de cooperare interinstituțională de succes este coordonarea între membrii săi. Parteneriatele de colaborare și relațiile dintre actorii cheie îmbunătățesc răspunsul oferit copiilor, dar și facilitează activitatea fiecărui membru, deoarece aceștia se pot baza pe alții pentru a satisface unele dintre nevoile copiilor.<sup>11</sup> Fiecare membru ar trebui să joace un rol specific în cadrul echipei și responsabilitatea sa va fi diferită de cea a celorlalți membri.

La nivel național, o agenție cu responsabilitatea principală pentru protecția copiilor împotriva violenței ar trebui să își asume (acolo unde este posibil și în conformitate cu reglementările naționale) un rol cheie de coordonare și monitorizare. Evaluările trebuie efectuate în mod regulat în vederea identificării politicilor și măsurilor adecvate și eficiente în prevenirea și abordarea violenței.<sup>12</sup>

### 2.2. Coordonarea și colaborarea în HG 143/2018

Așa cum s-a menționat mai sus, mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor asupra bunăstării copilului, instituit în temeiul HG 143/2018, constituie o dezvoltare semnificativă către protecția bunăstării copiilor. Prevenirea proactivă a tuturor formelor de violență este o componentă cheie a protecției copilului. HG 143/2018 este o inițiativă demnă de remarcat, cu atât mai mult încât astfel de mecanisme de prevenire primară a riscurilor asupra bunăstării copilului nu sunt comune în toate statele membre ale Consiliului Europei.

Conform HG 143/2018, MSMPS, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (în continuare – MECC) și Ministerul Afacerilor Interne (în continuare – MAI) vor lua măsurile necesare pentru implementarea Instrucțiunii privind mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor asupra bunăstării copilului.

8. Pentru această problemă a se vedea mai jos, la Sub-capitolul 3.

9. Consiliul Europei, CM/Rec(2009)10, *Orientări de politici referitoare la strategiile naționale integrate pentru protecția copiilor împotriva violenței*, Anexă, pag. 11, disponibile la <https://rm.coe.int/168046d3a0>

10. Raport Explicativ la Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, alin. 77.

11. A se vedea, *mutatis mutandis*, Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Document bazat pe activitatea Grupului de lucru interinstituțional al Convenției de la Istanbul privind colectarea datelor privind violența împotriva femeilor și violența domestică (Articolul 11 al Convenției de la Istanbul) facilitat de proiectul Consiliului Europei „Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice în Ucraina (VIF în Ucraina)”, pag. 11, disponibil la <https://rm.coe.int/168069525a>

12. Consiliul Europei, CM/Rec(2009)10, Anexă, pagina 13.

HG 143/2018 prevede că aceste ministere vor asigura, în limitele competențelor lor, sprijinul metodologic și coordonarea activităților de implementare și monitorizare a acțiunilor pentru aplicarea Instrucțiunii menționate.

Cu toate acestea, rolul și competențele ministerelor menționate mai sus cu privire la implementarea HG 143/2018 nu par a fi clare. În primul rând, în afară de o trimitere în Preambulul hotărârii la MAI, contribuția și rolul său în raport cu mecanismul de cooperare intersectorială nu sunt specificate și explicate în HG 143/2018. Aceași considerație se aplică cu privire la rolul și îndatoririle ofițerilor de ordine publică a căror contribuție la implementarea HG 143/2018 nu este clarificată. Mai mult, HG 143/2018 prevede că MSMPs va colecta toate datele referitoare la implementarea HG 143/2018 și va publica anual raportul de monitorizare. Mecanismul nu prevede cooperarea între ministerele relevante în ceea ce privește implementarea și evaluarea mecanismului intersectorial. În plus, nu este clar modul în care raportul de monitorizare, care ar trebui publicat de MSMPs, este analizat și evaluat de către Ministerele relevante.

Mecanismul instituit prin HG 143/2018 vizează dotarea tuturor profesioniștilor relevanți cu un limbaj comun și instrumente necesare în activitățile de prevenire, evaluare și intervenție. În special, prevede dezvoltarea și adoptarea instrumentelor de implementare, precum Fișele de observare, evaluare și planificare a bunăstării copilului, care vor fi aprobate prin ordin comun al MSMPs și al Ministrului Educației, Culturii și Cercetării (în continuare – MECC). Cu toate acestea, se pare că<sup>13</sup> în practică, numai sectorul educației a elaborat Fișele și Orientările metodologice menționate mai sus pentru completarea acestora. Acestea nu pot fi utilizate, deoarece celelalte sectoare nu au încă documente similare.<sup>14</sup>

La nivel sectorial, HG 143/2018 urmărește promovarea continuității observării copiilor vizati, prevăzând, de exemplu, că, în cazul transferului unui copil într-o altă instituție din cadrul serviciilor universale, instrumentele (fișele de observare etc.) vor fi transmise de asemenea. Pe de altă parte, un aspect care ar putea fi îmbunătățit și specificat în continuare se referă la rolul și responsabilitățile anumitor actori implicați în implementarea HG 143/2018. Acest lucru este valabil de exemplu, pentru rolul „conducătorilor” în serviciile universale, adică conducătorilor instituțiilor publice de asistență medicală care oferă asistență medicală primară și instituții pentru învățământul preșcolar, primar, secundar (ciclul I și II) și învățământul profesional tehnic. În special, punctele 7, 8, 15 și 36 se referă la rolul central și responsabilitatea principală a „conducătorilor” serviciilor universale pentru implementarea acestei Instrucțiuni; aceasta din urmă le încredințează sarcini specifice (a se vedea, în special, punctele 8 și 36). Cu toate acestea, nu este foarte clar care este rolul exact al doctorilor de familie, dacă aceștia sunt atât conducători, cât și coordonatori și, dacă nu, cine ar fi conducătorul în acest sens.

### 2.3. Concluzii și recomandări

Mecanismul instituit în temeiul HG 143/2018 este un pas demn de remarcat către prevenirea riscurilor pentru bunăstarea copiilor. Există încă unele elemente care ar putea fi îmbunătățite în vederea asigurării conformității sale cu standardele internaționale pentru combaterea EASC.

În primul rând, competențele MSMPs, ale MECC și ale MAI în legătură cu implementarea mecanismului ar putea fi specificate mai în detaliu.

În plus, HG 143/2018 se concentrează în principal pe cadrul și procedurile de cooperare în cadrul serviciilor universale (cooperare sectorială), dar nu atât de mult pe coordonarea și cooperarea intersectorială. Astfel, se pare că există loc pentru îmbunătățirea coordonării între serviciile universale. Acest lucru ar putea fi obținut nu numai prin aprobarea instrumentelor și procedurilor comune pentru prevenirea și intervenția părților interesate relevante – un pas care nu a fost încă făcut în practică – ci și prin consolidarea coordonării și cooperării la nivel ministerial.

O abordare globală și multidisciplinară a prevenirii riscurilor pentru bunăstarea copilului, inclusiv a riscurilor EASC, presupune o coordonare de succes și la nivel înalt (ministerial). În consecință, ministerele relevante ar putea încerca să își consolideze coordonarea în ceea ce privește evaluarea și monitorizarea implementării mecanismului și îmbunătățirea politicilor relevante. Simpla colectare și publicare a datelor de către MSMPs nu răspunde nevoii pentru o coordonare și cooperare intersectorială eficientă.

În plus, eficiența și armonizarea mecanismului ar putea fi consolidate în continuare prin identificarea și clarificarea rolului și responsabilităților tuturor părților interesate care sunt implicate în mecanism din cadrul unui serviciu universal, cum ar fi, de exemplu, rolul conducătorilor în serviciile pentru sănătate.

13. Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului, citat mai sus, pag. 14–15.

14. Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului, citat mai sus, pag. 15.

### 3. SELECTAREA ȘI ANGAJAREA PROFESIONIȘTILOR

În cazul în care un eventual risc de infracțiuni repetate este posibil, persoanele condamnate pentru fapte penale care ar putea pune în pericol bunăstarea și siguranța unui copil trebuie împiedicate să exercite activități profesionale care implică contact direct și regulat cu copiii.<sup>15</sup> Convenția Lanzarote a avut un rol esențial în stabilirea obligației statelor de a proteja copiii în procesul de selectare a profesioniștilor care lucrează cu și pentru copii.

#### 3.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei

Articolul 5 alineatul (3) din Convenția Lanzarote prevede obligația statelor membre de a asigura prin condiții de aderare la acele profesii al căror exercițiu implică contacte regulate cu copiii, ca candidații la aceste profesii să nu fi fost condamnați pentru fapte EASC.<sup>16</sup> Acest alineat stabilește obligația Părților de a se asigura că candidații sunt verificați *înainte* de exercitarea profesiilor care implică contacte regulate cu copiii, pentru a se asigura că nu au fost condamnați pentru fapte EASC. Această dispoziție nu este menită să interfereze cu dispozițiile legale specifice din acele state care prevăd ștergerea cazierului judiciar al infractorilor după o anumită perioadă de timp.<sup>17</sup> Mai mult, statele pot decide să aplice această dispoziție în mod egal activităților de voluntariat. Comitetul Lanzarote a invitat părțile să încurajeze verificarea continuă care merge mai departe de procesul de recrutare.<sup>18</sup>

În cel de-al doilea raport de monitorizare,<sup>19</sup> Comitetul Lanzarote a identificat ca o practică promițătoare faptul că în Olanda este necesar un certificat de bună conduită pentru aproape toate ocupațiile în care profesioniștii lucrează cu copii, de exemplu profesori, cei care lucrează cu tinerii și cei care lucrează în centrele de îngrijire de zi. Oamenii pot solicita acest certificat, care este eliberat de Ministrul Justiției. Dacă din anchetă rezultă că solicitantul nu are antecedente penale, certificatul va fi eliberat. În caz contrar, autoritățile decid dacă infracțiunile în cauză sunt relevante pentru cerere. Profilurile de verificare și evaluările sunt stabilite în regulile de politici. Informațiile privind antecedentele penale nu vor fi niciodată distribuite angajatorului. Un astfel de certificat este necesar și voluntarilor care lucrează cu copii.

Mai mult, Convenția de la Lanzarote impune părților să refuze persoanelor, care au fost condamnate pentru o infracțiune împotriva copiilor, să exercite temporar sau permanent activitatea profesională sau de voluntariat în cursul căreia a fost comisă infracțiunea.<sup>20</sup>

Mai mult, în conformitate cu Articolul 37 alineatul 1 din Convenția Lanzarote, „în scopul prevenirii și reprimării infracțiunilor prevăzute în conformitate cu prezenta Convenție, fiecare parte va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru colectarea și stocarea, în conformitate cu prevederile în vigoare privind protecția datelor cu caracter personal și alte reguli și garanții adecvate prevăzute de dreptul intern, de date referitoare la identitatea și profilul genetic (ADN) ale persoanelor condamnate pentru infracțiunile prevăzute în conformitate cu prezenta Convenție”.

Obiectivul acestei dispoziții este de a se asigura că anumite date despre autorii infracțiunilor definite în Convenție sunt înregistrate și stocate în scopul prevenirii și urmăririi penale a acestor infracțiuni. Articolul 37 nu impune crearea unei „baze de date”, cu atât mai puțin a unei singure baze de date.<sup>21</sup> Datele în cauză și antecedentele persoanelor în cauză pot fi, prin urmare, incluse în baze de date separate. Acest lucru înseamnă că este posibil, de asemenea, să existe informații despre delincvenți sexuali în baze de date care nu conțin neapărat doar informații despre acești infractori. În plus, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei<sup>22</sup> a recunoscut rolul cheie pe care îl poate îndeplini un registru în supraveghere a infractorilor, mai ales atunci când este instituit ca parte a unui program comprehensiv de gestionare a delincvenților sexuali.

15. ECPAT, „Abuzul și exploatarea sexuală online a copiilor în forme actuale și bune practici de prevenire și protecție”, pag. 30, disponibil la <https://ecpat-france.fr/en/thematic-reviews-and-guides/>

16. A se vedea de asemenea în Articolul 10 alin. (2), Directiva 2011/93/UE

17. Raport Explicativ la Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, alin. 57.

18. Comitetul Lanzarote, *Protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cercul de încredere*, al doilea Raport de punere în aplicare, pag. 39, disponibil la <https://www.coe.int/en/web/children/1st-monitoring-round>

19. *Ibid.*, pag. 38.

20. A se vedea Articolul 27 alin. 3 din Convenția Lanzarote.

21. Consultați Raportul Explicativ la Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, alin. 245.

22. *Ibid.*

În acest context, unele state, cum ar fi Croația, Franța, Malta, Portugalia și Macedonia de Nord, au instituit, adițional, registre ale delincvențelor sexuali, care trebuie consultate în timpul procesului de recrutare în circumstanțe specifice și în condiții care variază de la o Parte la alta.<sup>23</sup>

Deși registrele infractorilor sexuali pot interfera cu viața privată a acestora, aceasta nu înseamnă că sunt incompatibile *ipso facto* cu standardele Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO). În cauza *Adamson împotriva Regatului Unit*,<sup>24</sup> CEDO a concluzionat că obligația cererii pentru a notifica poliția despre detaliile sale în temeiul Legii privind delincvenții sexuali din 1997 constituia o ingerință în drepturile sale prevăzute la Articolul 8, dar această ingerință era necesară și proporțională „cu prevenirea criminalității și protecția drepturilor și libertăților celorlalți”. Astfel, Curtea a respins plângerea ca „vădit nefondată”. În cauza *Massey împotriva Regatului Unit*<sup>25</sup>, Curtea considerat că cerințele de înregistrare pe durată nedeterminată în temeiul Legii privind delincvenții sexuali din 1997 erau proporționale cu obiectivele urmărite de legislație, având în vedere atât gravitatea prejudiciului care poate fi cauzat victimelor infracțiunilor sexuale, cât și datoria pe care statele o au în temeiul Convenției să ia anumite măsuri pentru a proteja persoanele de astfel de forme grave de ingerință. Mai mult, în cauza *Gardel împotriva Franței*, Curtea a subliniat că infracțiunile sexuale reprezintă în mod clar o formă deosebit de repehensibilă de activitate infracțională de care copiii și alte persoane vulnerabile au dreptul să fie protejați în mod eficient de către stat. Curtea a considerat că includerea în Baza de date națională a delincvențelor sexuali și obligațiile corespunzătoare pentru cei în cauză nu constituie o „pedeapsă” în sensul Articolului 7 pct. 1 din CEDO (Nicio pedeapsă fără lege) și că acestea trebuie considerate o măsură preventivă la care nu se aplică principiul neretroactivității legii, astfel cum este prevăzut în Articolul respectiv.<sup>26</sup>

### 3.2. Cadrul în Moldova

Responsabilitatea principală pentru implementarea HG 143/2018 revine serviciilor universale, în special liderilor instituțiilor, coordonatorilor și persoanelor desemnate din cadrul acestora. O implementare eficientă a HG 143/2018 pentru prevenirea EASC nu poate fi asigurată fără îndeplinirea obligațiilor care decurg din selecția și angajarea acelor profesioniști care pot intra în contact cu copiii.

În Republica Moldova, ca și în alte state din Europa, legea definește obligația de a verifica antecedentele penale al persoanelor care urmează să fie recrutate în profesii care implică contacte regulate cu copiii. În special, Codul Muncii<sup>27</sup> include reglementări generale cu privire la condițiile în care persoanele care doresc să practice activitate pedagogică ar trebui să respecte Alineatul 2 al Articolului 296 din Codul Muncii (dreptul de a practica activitate pedagogică), care prevede că persoanele cu antecedente penale pentru anumite infracțiuni nu sunt admise în activitatea pedagogică (didactică). Conform acestui articol, lista infracțiunilor care nu permit practicarea acestei activități ar fi definită prin lege.

Acțiunea nr. 16 din Planul de Acțiune privind implementarea Codului Muncii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1615/2003<sup>28</sup>, prevedea ca Ministerul Educației și Ministerul Sănătății să elaboreze, până în mai 2004, proiectul de lege privind listele infracțiunilor pentru care nu se permite practicarea activității pedagogice (Articolul 296 CE). HG nr. 1615/2003 a fost abrogată în 2012. Se pare, astfel, că lista menționată mai sus nu a fost încă elaborată. Cu alte cuvinte, deși Codul Muncii prevede interzicerea exercitării activității didactice pentru persoanele care au comis infracțiuni specifice, lista infracțiunilor în cauză nu a fost identificată.

În ceea ce privește sectorul sănătății, Articolul 8 alineatul (2) din Legea privind exercitarea profesiei medicale<sup>29</sup> reglementează restricțiile pentru exercitarea profesiilor medicale. Aceste restricții se referă în principal la condamnări anterioare pentru infracțiuni în circumstanțe legate de exercitarea atribuțiilor lor sau privarea de dreptul de a exercita profesii medicale în urma unei hotărâri judecătorești. Cu toate acestea, condamnarea pentru infracțiuni legate de EASC nu pare să constituie un motiv pentru restricționarea exercitării activităților medicale.

În plus, Moldova nu a creat nicio bază de date în care să poată fi consultată o listă a agresorilor sexuali în procesul de recrutare.

23. Comitetul Lanzarote, *Protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cercul de încredere*, al doilea Raport de punere în aplicare, pag. 46.

24. CtEDO, *Adamson împotriva Regatului Unit* (dec.), 26.1.1999.

25. CtEDO, *Massey împotriva Regatului Unit*, 8.4.2003. A se vedea de asemenea CtEDO, *B.B. împotriva Franței*, 17.12.2009, *J.P.D. împotriva Franței*, 16.9.2014.

26. CtEDO, *Gardel împotriva Franței*, 17.12.2009.

27. Codul Muncii nr. 154 din 28.03.2003 disponibil în limba română la [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=113032&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=113032&lang=ro)

28. Plan de Acțiune privind implementarea Codului Muncii aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1615/2003, disponibil în limba română la [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=30842&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=30842&lang=ro)

29. Legea nr. 264 din 27.10.2005 disponibilă în limba română la [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=110649&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110649&lang=ro)

### 3.3. Concluzii și recomandări

Verificarea persoanelor care caută un loc de muncă ce implică contacte regulate cu copiii constituie o măsură preventivă importantă împotriva EASC. Astfel, selectarea și angajarea profesioniștilor care intră în contact cu copiii în cadrul punerii în aplicare a HG 143/2018 ar trebui efectuate în conformitate cu cerințele internaționale.

Autoritățile moldovenești ar trebui să asigure verificarea obligatorie – în legătură cu actele EASC săvârșite – a profesioniștilor din sectorul educației și asistenței medicale care intră în contact cu copiii, inclusiv cei care sunt implicați în implementarea HG 143/2018. Dacă este posibil, această verificare ar trebui să continue și să fie efectuată în mod regulat.

În plus, autoritățile ar trebui să se asigure că autorilor infracțiunilor EASC li se refuză, temporar sau permanent, exercitarea activităților care implică contactul cu copiii, inclusiv activitățile prevăzute în HG 143/2018. Autoritățile ar putea lua în considerare, de asemenea, crearea unui registru al delincvențelor sexuale pentru a preveni exercitarea activităților care implică copii de către persoane care sunt condamnate pentru infracțiuni legate de EASC.

## 4. ÎMBUNĂTĂȚIREA CAPACITĂȚILOR PROFESIONIȘTILOR CARE LUCREAZĂ ÎN CONTACT CU COPIII

Prevenirea eficientă necesită înțelegerea interacțiunii complexe a factorilor care influențează abuzul sexual asupra copiilor. Formarea profesioniștilor care lucrează pentru și cu copii reprezintă o investiție importantă pe termen lung în dezvoltarea și bunăstarea copiilor. Conștientizarea și îmbunătățirea cunoștințelor cu privire la riscurile potențiale pentru bunăstarea copilului sunt componente indispensabile ale prevenirii EASC. Statele ar trebui să aprecieze aceste profesii, care implică contactul cu copiii, atribuindu-le acestora forme de sprijin moral, financiar și alte forme de sprijin public și privat.

### 4.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei

În Comentariul său general nr. 13,<sup>30</sup> Comitetul pentru drepturile copilului a subliniat necesitatea ca statele să ofere formare inițială și continuă generală și specifică rolului (inclusiv intersectorială acolo unde este necesar) cu privire drepturile copilului abordate prin Articolul 19 (dreptul copilului de a fi liber de toate formele de violență, inclusiv exploatare sau abuz sexual) și punerea acestuia în practică. Furnizarea de educație și formare continuă pentru toți profesioniștii relevanți ar trebui să fie, de asemenea, o parte integrantă a oricărei măsuri de implementare a Protocolului facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă.<sup>31</sup>

Formarea menționată mai sus va fi furnizată tuturor profesioniștilor și non-profesioniștilor care lucrează cu copiii. Trebuie oferită formare specializată celor care lucrează pentru și cu grupuri vulnerabile de copii, cum ar fi copiii cu dizabilități.

Pentru a promova cunoașterea factorilor de risc ai EASC, cursurile relevante ar trebui integrate în programele universitare și în alte programe de formare. Statele ar trebui să adopte măsuri pentru a dezvolta, în asociere cu instituții de educație și formare profesională și societăți profesionale, scheme de certificare recunoscute oficial pentru a reglementa și recunoaște o astfel de formare.<sup>32</sup> Mai mult, activitățile de formare ar trebui evaluate periodic pentru a se asigura că cunoștințele și abilitățile sunt transpuse în practică pentru a identifica în mod eficient factorii de risc și a preveni EASC.

La nivelul Consiliului Europei, Articolul 5 alineatul 1 din Convenția Lanzarote prevede obligația statelor membre de a lua măsuri legislative sau de altă natură necesare pentru a încuraja conștientizarea referitoare la protecția și drepturile copiilor în rândul persoanelor care lucrează în mod regulat cu copiii în sectoarele învățământ, medical, protecție socială, justiție, ordine de drept, precum și în domeniile sportiv, cultural și divertisment. Trimiterea la „drepturile copilului” acoperă drepturile garantate în temeiul Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, care includ dreptul de a fi protejat de toate formele de violență fizică sau mentală, inclusiv abuzul sexual.<sup>33</sup>

30. Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 13, *Dreptul copilului de a fi liber de orice formă de violență – Convenția cu privire la drepturile copilului*, 18 aprilie 2011.

31. A se vedea Comitetul pentru drepturile copilului, Orientări privind implementarea Protocolului facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, disponibile la [https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRC/CRC.C.156\\_OPSC%20Guidelines.pdf](https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRC/CRC.C.156_OPSC%20Guidelines.pdf)

32. *Ibid.*

33. A se vedea Articolul 19 din Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului din 20.11.1989.

Alineatul 2 din același articol prevede că statele trebuie să se asigure că aceste persoane au cunoștințe adecvate despre EASC și despre mijloacele de identificare și raportare a oricărei situații în care au motive întemeiate să creadă că un copil este victima exploatării sau abuzului sexual. După cum se menționează în raportul explicativ, nu există nicio obligație specifică de formare în această dispoziție. A avea „cunoștințe adecvate” ar putea implica formarea sau furnizarea de informații pentru persoanele care intră în contact cu copiii, astfel încât copiii care sunt victime ale AES să poată fi identificați cât mai curând posibil, dar părțile trebuie să decidă cum să realizeze acest lucru. Mai mult, dispozițiile de mai sus nu se referă doar la contactele profesionale cu copiii, ci se adresează într-un mod mai larg, oricărei persoane care se ocupă de copii în orice calitate. Acestea sunt destinate în special pentru a acoperi persoanele care desfășoară activități de voluntariat cu copiii.<sup>34</sup>

În aceeași ordine de idei, Orientările de politici referitoare la strategiile naționale integrate pentru protecția copiilor împotriva violenței ale Consiliului Europei<sup>35</sup> subliniază faptul că toți profesioniștii relevanți ar trebui să aibă abilități, *inter alia*, de prevenire eficientă a violenței împotriva copiilor, inclusiv EASC. În acest scop, prevederile programei naționale ar trebui să includă o formare obligatorie și continuă privind prevenirea acestor infracțiuni și protecția, și continuitatea îngrijirii copiilor. Formarea ar trebui să urmărească o abordare cuprinzătoare și să acorde prioritate identificării timpurii a riscurilor potențiale pentru bunăstarea copilului.

În cel de-al doilea Raport de implementare, Comitetul Lanzarote a identificat drept bună practică faptul că în Finlanda maltratarea copiilor este inclusă în educația de bază pentru medici și că rezidenții pediatrici beneficiază de o formare suplimentară pe această temă. Mai mult, trebuie remarcat faptul că Comitetul Lanzarote insistă asupra organizării unor măsuri preventive care să se concentreze pe particularitățile EASC. În primul său Raport de implementare,<sup>36</sup> este specificat clar că intervențiile și măsurile luate în contextul violenței domestice nu ar trebui să absoarbă intervențiile și nici măsurile luate în cazurile EASC. Astfel, statele ar trebui să anticipeze și să întreprindă acțiuni specifice pentru prevenirea abuzurilor sexuale.

Formarea ar trebui să aibă drept scop aducerea unei schimbări în această chestiune. Persoanele care lucrează direct cu copii victime sau expuși riscului de exploatare și abuz sexual trebuie să aibă abilități specializate care să includă o înțelegere solidă a nevoilor unice ale acestei populații și a diferitelor dinamici ale exploatării sexuale. În acest context, este important ca activitățile de formare oferite profesioniștilor care intră în contact cu copiii să abordeze particularitățile, factorii de risc ai EASC și protecția copiilor împotriva exploatării sau abuzului sexual.

## 4.2. Formare privind implementarea HG 143/2018

Programele de formare și creștere a gradului de conștientizare pentru profesioniștii care au contacte regulate cu copiii contribuie la prevenirea EASC și permit dezvoltarea cunoștințelor adecvate despre mijloacele de identificare și raportare a acestor cazuri.<sup>37</sup> Formarea continuă a profesioniștilor privind abuzul și exploatarea sexuală necesită adesea o abordare interdisciplinară, precum și orientare în funcție de abilitățile fiecărui profesionist, în ceea ce privește cunoștințele, atitudinile și practicile.

În Republica Moldova se pare că profesioniștii se confruntă cu provocări în protecția copiilor potențiale victime sau expuși riscului de EASC, din cauza lipsei unei formări profesionale unice privind particularitățile acestor cazuri. În afară de unele activități sporadice de abordare a aspectelor fenomenului EASC,<sup>38</sup> programele de formare pentru profesioniștii care intră în contact cu copiii nu par să includă subiecte dedicate protecției împotriva EASC. Cu alte cuvinte, nu au fost elaborate programe de formare specifice pentru a aborda – într-o singură instruire – toate problemele legate de EASC. Astfel, profesioniștii care sunt responsabili în temeiul HG 143/2018 pentru protecția copiilor de riscurile privind bunăstarea lor (în special conducătorii instituțiilor, coordonatorii și persoanele desemnate) nu primesc o formare inițială și continuă adecvată cu privire la particularitățile și factorii de risc pentru EASC, cu privire la tipurile de activități de prevenire pentru copii (primare, secundare și terțiare).

34. Raport Explicativ la Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, alin. 54.

35. Consiliul Europei, CM/Rec(2009)10, Anexă, pag. 15.

36. Comitetul Lanzarote, *Protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cercul de încredere*, primul Raport de punere în aplicare, pag. 30, disponibil la <https://www.coe.int/en/web/children/1st-monitoring-round>

37. J. C. Legrand, Studiu de referință privind problemele sistemice care afectează răspunsul sistemului de protecție a copilului la exploatarea și abuzul sexual al copiilor în Republica Moldova, pag. 30.

38. În 2014, Ministerul Educației a încercat să integreze aspecte legate de prevenirea și protecția copiilor în programele de formare profesională pentru personalul didactic, prin aprobarea unei recomandări pentru instituțiile de învățământ – a se vedea Centrul Internațional „La Strada”, Punerea în aplicare a Convenției Lanzarote de către Republica Moldova, pag. 14, disponibilă la <http://lastrada.md/eng/resources/c:3>

Pe lângă lipsa unui curs specializat pe EASC, formarea privind protecția copiilor nu a fost integrată în mod sistematic ca parte a formării de bază pentru profesioniștii care lucrează cu și pentru copii.<sup>39</sup> În consecință, este necesară îmbunătățirea competențelor de bază ale profesioniștilor cheie în ceea ce privește protecția copilului. De asemenea, furnizarea de activități de formare privind prevenirea violenței împotriva copiilor nu este structurată în cadrul unui plan de acțiune și/sau unei strategii clare și nu urmează o abordare unică și coerentă.

Așa cum este menționat mai sus, HG 143/2018 stabilește o procedură specifică pentru colectarea de date cu privire la riscurile la bunăstarea copiilor. În această privință, lipsește un program unic de formare la nivel național cu privire la mecanismele evaluate, dedicat profesioniștilor din întreaga țară, pentru a asigura o abordare unică, intersectorială și multidisciplinară a proceselor și procedurilor.

În termeni mai generali, pe lângă formarea cu privire la prevenirea EASC, e nevoie de formare cu privire la *modus operandi* al mecanismului stabilit și rolurile și atribuțiile specifice ale diverselor părți interesate. Acest tip de formare ar trebui să abordeze aspectele practice ale cooperării interinstituționale și metode proactive de prevenire primară a EASC. Până în prezent, se pare că nu a fost furnizată o astfel de formare.

### **4.3. Concluzii și recomandări pentru implementarea mai eficientă a standardelor internaționale și ale Consiliului Europei pentru combaterea EASC**

Au fost depuse deja eforturi de către autoritățile din Republica Moldova pentru îmbunătățirea capacității profesioniștilor care lucrează cu și pentru copii. Cu toate acestea, o implementare mai eficientă a mecanismului stabilit în temeiul HG 143/2018 ar necesita adoptarea unor măsuri suplimentare.

În special, o înțelegere temeinică a nevoilor unice ale copiilor și a diverselor dinamici a EASC reprezintă o componentă cheie a mecanismului intersectorial de prevenire. Acest lucru poate fi obținut prin formarea specifică regulată privind EASC, inclusiv în cercul de încredere, pentru profesioniștii din sectorul educației și al asistenței medicale care sunt implicați în implementarea HG 143/2018. Această formare ar trebui să furnizeze informații adecvate și materiale metodologice specialiștilor și ar trebui să abordeze particularitățile și factorii de risc pentru EASC, precum și tipurile de activități de prevenire pentru copii (primară, secundară și terțiară). Autoritățile naționale ar putea, astfel, să revizuiască planurile de formare profesională a specialiștilor în domeniul prevenirii riscurilor privind bunăstarea copilului, prin colaborare intersectorială, cu scopul de a îmbunătăți calitatea instruirilor în ceea ce privește cunoștințele, atitudinile și practicile.

Formarea de mai sus pentru specialiștii din domeniile conexe, privind prevenirea EASC nu ar trebui să fie oferită într-un mod sporadic, ci ar trebui să fie instituționalizată, continuă și sistematică. Astfel, autoritățile moldovenești ar trebui să revizuiască abordările sistemului de dezvoltare profesională, formare la locul de muncă și calificare specializată înainte de angajare în domeniul prevenirii EASC și să asigure dezvoltarea sistemică a acestor abordări.

Mai mult, formarea privind procedurile stabilite în HG 143/2018 și rolurile specifice ale părților interesate ale mecanismului intersectorial este necesară pentru implementarea sa efectivă. Formarea ar trebui să vizeze studiarea procedurilor de cooperare sectorială și intersectorială și încurajarea atitudinii proactive în rândul specialiștilor care interacționează cu copiii, inclusiv asistenții sociali. Ministerele competente ar trebui să asigure o abordare unică la nivel național a mecanismului abordat și o acoperire egală a tuturor raioanelor cu servicii de formare relevante.

De asemenea, procedurile de colectare a datelor prevăzute în HG 143/2018, care ar trebui să servească pentru dezvoltarea de programe și politici privind bunăstarea copilului și pentru monitorizarea și evaluarea progreselor realizate, nu pot fi implementate pe deplin, fără o instruire adecvată. În acest context, autoritățile competente ar trebui să dezvolte capacitatea specialiștilor de a analiza datele disponibile din perspectiva condițiilor și a evoluției diferitelor aspecte ale combaterii EASC.

## **5. COLECTAREA DATELOR, EVALUAREA POLITICILOR ȘI EVALUAREA IMPACTULUI**

Disponibilitatea datelor credibile și comparabile privind abuzul sexual și exploatarea copiilor este o problemă crucială, care este pusă în evidență constant la nivel european și internațional. Lipsa unor date adecvate și desegregate cu privire la această problemă este adesea un simptom al unei slăbiciuni mai generale în colectarea datelor despre copii.

39. J. C. Legrand, Studiu de referință privind problemele sistemice care afectează răspunsul sistemului de protecție a copilului la exploatarea și abuzul sexual al copiilor în Republica Moldova, pag. 38.



Colectarea datelor este un instrument pentru punerea în practică a principiului interesului superior al copilului, care trebuie să fie o considerație principală în toate acțiunile referitoare la copii.<sup>40</sup> În plus, disponibilitatea datelor desegregate este esențială pentru a preveni și aborda probleme grave, specifice care afectează viața copiilor, cum ar fi violența și exploatarea. Colectarea datelor este un instrument valoros pentru dezvoltarea de programe și politici privind bunăstarea copilului, pentru monitorizarea și evaluarea progreselor realizate și evaluarea impactului politicilor relevante.

## 5.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei

La nivel internațional, Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului<sup>41</sup> a subliniat că colectarea de date suficiente, credibile și desegregate despre copii este o parte esențială a implementării Convenției cu privire la drepturile copilului<sup>42</sup>, inclusiv a Articolului 19 din această Convenție, care solicită Statelor să protejeze copiii împotriva abuzurilor și exploatării sexuale<sup>43</sup>. Statele trebuie să stabilească un sistem comprehensiv și fiabil pentru colectarea datelor privind cazurile de violență împotriva copiilor.<sup>44</sup> Dezvoltarea și implementarea colectării și analizei sistematice și continue de date vor contribui la identificarea oportunităților de prevenire și la politici de informare și a practicilor. Potrivit Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, datele relevante vor fi utilizate pentru a asigura „monitorizarea și evaluarea sistematică a sistemelor (analize de impact), a serviciilor, a programelor și a rezultatelor pe baza indicatorilor aliniați la standardele universale, ajustați și ghidați de scopuri și obiective stabilite local”<sup>45</sup>. În acest context, Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului și-a exprimat în mod constant sprijinul pentru sistemele de responsabilitate, inclusiv în special prin colectarea și analiza datelor, elaborarea indicatorilor, monitorizare și evaluare.

La nivelul Consiliului Europei, Articolul 10 alineatul (2) litera b) din Convenția Lanzarote prevede obligația Statelor de a stabili sau desemna mecanisme de colectare a datelor sau puncte focale, la nivel național sau local și în colaborare cu societatea civilă, în scopul observării și evaluării fenomenului de exploatare sexuală și abuz sexual asupra copiilor, cu respectarea corespunzătoare a cerințelor de protecție a datelor cu caracter personal.

Comitetul Lanzarote a menționat în continuare importanța existenței unor date fiabile privind abuzul și exploatarea sexuală a copiilor săvârșite în cercul de încredere pentru a încadra, ajusta și evalua politicile și măsurile din acest domeniu și pentru a evalua nivelul de risc pentru copii.<sup>46</sup> Este posibil ca politicile și măsurile să nu fie dezvoltate cel mai bine și să fie direcționate în mod adecvat dacă se bazează pe informații inexacte sau eronate. Obligația prevăzută la alineatul (2) litera b) vizează luarea de măsuri pentru soluționarea lipsei de informații. Comitetul Lanzarote a reiterat faptul că Convenția Lanzarote nu cere instituirea unor mecanisme specifice; astfel, mecanismele generale pot fi suficiente atâta timp cât fac posibilă generarea de date despre copiii victime ale exploatării și abuzului sexual, inclusiv în cercul de încredere.

Mai mult, Orientările de politică referitoare la strategiile naționale integrate pentru protecția copiilor împotriva violenței ale Consiliului Europei<sup>47</sup> solicită Statelor să adopte o abordare integrată și sistematică a colectării, analizei, diseminării și cercetării datelor prin dezvoltarea unei metodologii armonizate cu un set comun de indicatori, care să permită identificarea grupurilor de copii vulnerabili la violență.

## 5.2. Colectarea datelor pe baza HG 143/2018

Colectarea datelor, analiza și gestionarea statisticilor în temeiul HG 143/2018, ca activități de bază pentru identificarea oportunităților de prevenire, informare și evaluare a politicilor de prevenire a abuzului și exploatării sexuale a copiilor nu au fost încă puse în aplicare.

Conform HG 143/2018, persoanei desemnate i se încredințează sarcina de a generaliza datele cu privire la implementarea instrucțiunii, în fiecare an. Datele trebuie colectate la nivelul instituțiilor și serviciilor de către coordonatori și, ulterior, trimise organelor teritoriale și autorităților tutelare. În cele din urmă, rapoartele generalizate privind cazurile de prevenire primară a riscurilor privind bunăstarea copilului ar trebui transmise de

40. A se vedea Articolul 3 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului.

41. Comitetul pentru drepturile copilului, *Observația Generală nr. 5, Măsuri generale de punere în aplicare a Convenției privind drepturile copilului*, 27 noiembrie 2003, disponibilă la <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/crc/pages/crcindex.aspx>

42. A se vedea Articolul 44 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului.

43. A se vedea Articolul 19 din Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului.

44. Comitetul pentru drepturile copilului, *Observația Generală nr. 13, Dreptul copilului de a fi liber de orice formă de violență – Convenția cu privire la drepturile copilului*, 18 aprilie 2011.

45. *Ibid.*, alin. 42.

46. Comitetul Lanzarote, Protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cercul de încredere, primul Raport de punere în aplicare, pag. 19.

47. Consiliul Europei, CM/Rec(2009)10, Anexă, pag. 28.

către autoritatea tutelară către MSMPS. Acesta din urmă ar trebui să publice anual raportul de monitorizare privind implementarea Instrucțiunii nominalizate. După cum s-a menționat, totuși, acest sistem nu a fost activat.

În plus, coordonatorului i se recomandă să efectueze o analiză a rapoartelor instituției în vederea îmbunătățirii serviciilor de asistență din cadrul acestei instituții și să faciliteze schimbul între profesioniști. În afară de această analiză a statisticilor, care poate fi efectuată la nivelul instituției și nu la un nivel mai larg, nicio altă procedură pentru analiza și evaluarea concretă a informațiilor colectate în vederea încadrării sau ajustării politicilor și practicilor la nivel național nu este prevăzută în HG 143/2018.

Deoarece mecanismul nu a fost încă pus în aplicare, nu există informații despre tipul de date care vor fi colectate și măsura în care aceste date vor fi specifice pentru prevenirea abuzului și exploatarea sexuală a copiilor sau, dimpotrivă, mai generale cu privire la prevenirea riscurilor privind bunăstarea copilului. De asemenea, nu există informații cu privire la existența unor indicatori unici pentru segregarea datelor care să permită analiza obiectivă a evoluției și tendințelor fenomenului EASC și identificarea factorilor de risc și a grupurilor vulnerabile de copii.

Mai mult, se așteaptă ca toate datele relevante să fie colectate și transmise la nivel sectorial și fiecare sector va avea propria procedură și cifre cu privire la colectarea datelor. În același timp, HG 143/2018 nu oferă nicio informație privind verificarea încrucișată, centralizarea, compilarea și analiza datelor colectate. Cu alte cuvinte, mecanismele sectoriale de colectare a datelor vor exista în paralel, ducând astfel probabil la transmiterea de date diferite. Nu sunt oferite informații despre o entitate unică, care ar stoca, prelucra și analiza aceste date din punct de vedere calitativ. MSMPS, care este autoritatea mandatată să colecteze date cu privire la implementarea instrucțiunilor din HG 143/2018 în fiecare an, nu pare să aibă încă propriul sistem de monitorizare.

Un astfel de sistem fragmentat de informații, care poate oferi cifre și rezultate contradictorii sau inexacte, nu răspunde necesității unei înțelegeri generale a prevenirii EASC și a factorilor de risc relevanți. Datele colectate nu pot fi analizate și utilizate în scopul evaluării politicilor și măsurilor în domeniul prevenirii EASC și al evaluării nivelului de risc pentru copii.

O altă dimensiune în domeniul colectării datelor care ar trebui abordată este absența implicării societății civile în mecanismele relevante, în scopul observării și evaluării fenomenului EASC. Într-adevăr, mecanismele existente pentru colectarea datelor în temeiul HG 143/2018 nu prevăd participarea sau colaborarea cu societatea civilă. O astfel de implicare ar îmbunătăți eficiența mecanismelor și ar duce la o mai bună înțelegere a factorilor de risc ai EASC.

### **5.3. Concluzii și recomandări pentru o implementare mai eficientă a standardelor internaționale și ale Consiliului Europei pentru combaterea EASC**

---

Deoarece mecanismul stabilit în temeiul HG 143/2018 nu a fost implementat, nu au fost efectuate activități de identificare a oportunităților de prevenire, informare și evaluare a politicilor de prevenire privind EASC, astfel încât să se asigure un sens clar al situației și dinamicii actuale.

În special, nu există informații dacă sistemul de colectare a datelor va aborda problema riscurilor pentru bunăstarea copilului în general și nu specific problema EASC. În acest sens, dezvoltarea indicatorilor și a categoriilor desegregate ar putea servi drept bază pentru colectarea datelor cu privire la EASC; acest lucru ar permite o analiză calitativă suplimentară a acestor date și înțelegerea factorilor de risc și a categoriilor vulnerabile de copii care prezintă un risc mai mare de abuz și exploatare sexuală. Datele compilate ar trebui să asigure o clasificare armonizată (după gen, sex, formă de abuz sau exploatare etc.).

Mai mult, este de așteptat ca colectarea și procesarea datelor să fie efectuate la nivel sectorial, iar părțile interesate relevante să acționeze în paralel și fără nicio coordonare prevăzută în HG 143/2018. Această practică va avea un impact direct asupra capacității de a descrie situația efectivă în teren și de a produce date corecte și fiabile. Astfel, ar trebui să se asigure că colectarea și procesarea datelor va fi efectuată de o autoritate/entitate unică ce va fi responsabilă pentru centralizarea, compilarea și analiza datelor colectate. Aceste sarcini ar trebui realizate de specialiști care au capacitatea necesară de analiză a datelor legate de infracțiunile EASC din perspectiva condițiilor și evoluției diverselor aspecte pentru combaterea EASC.

În plus, colectarea și analiza datelor nu ar trebui să fie un scop în sine. Ar trebui să fie baza pentru observarea și evaluarea fenomenului EASC și dezvoltarea și ajustarea ulterioară a politicilor și practicilor. În contextul de mai sus, este recomandată și colaborarea cu societatea civilă.

## Capitolul 2 – Hotărârea de Guvern nr. 270/2014

Conform Articolului 10 din Convenția Lanzarote, fiecare Parte va lua măsurile necesare pentru a se asigura coordonarea la nivel național sau local dintre diferitele autorități cu competențe în domeniul protecției copiilor, al prevenirii și luptei împotriva exploatării și abuzurilor sexuale comise asupra acestora, în special în sectorul învățământului și al sănătății, al serviciilor sociale, forțelor de ordine publică și al autorităților judiciare.

Instrucțiunile HG 270/2014 stabilesc mecanismul de cooperare intersectorială pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului. Aceste instrucțiuni sunt elaborate în conformitate cu legislația familiei, civilă, muncii și protecție socială, penală și contravențională a Republicii Moldova. Acestea se aplică unei game largi de profesioniști și în special angajaților autorităților publice centrale și locale, structurilor, instituțiilor și serviciilor din cadrul acestora sau din subordinea acestora, care lucrează în domeniile asistenței sociale, educației, asistenței medicale, ordinii publice, care trebuie să coopereze pentru prevenirea violenței, neglijării, exploatării, traficului de copii și combaterii acestora prin servicii de asistență socială, educație, ordine publică și medicale.

Adoptarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare constituie un pas important către o abordare multidisciplinară și globală în protecția copiilor împotriva exploatării și abuzului sexual. Instrucțiunile creează un cadru comun de evaluare pentru profesioniștii care lucrează cu copiii victime și le permite să servească cel mai bine interesele copiilor într-un caz dat.

Acest Capitol va analiza conformarea HG 270/2014 cu standardele-cheie internaționale și ale Consiliului Europei pentru a preveni și combate abuzul sexual asupra copiilor și exploatarea sexuală a acestora. Obiectivul general al evaluării va fi identificarea provocărilor și realizărilor legate de HG 270/2014 din punct de vedere al standardelor Consiliului Europei și standardelor internaționale relevante cu privire la o serie de aspecte, precum principiile de protecție și salvagardare incluse în HG 270/2014 (1), domeniul de aplicare a HG 270/2014 în ceea ce privește vârsta victimelor (2), interacțiunea HG 270/2014 cu alte mecanisme de cooperare (3), asistența acordată copiilor victime sau potențialelor victime (4) și îmbunătățirea capacității profesioniștilor care lucrează cu copiii (5).

### 1. PRINCIPII DE PROTECȚIE ȘI SALVGARDARE

#### 1.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei

Articolul 3 alineatul (1) din Convenția privind drepturile copilului conferă copilului dreptul ca **interesul său superior** să fie evaluat și luat în considerare ca o considerație principală în toate acțiunile sau deciziile care îl privesc, atât în sfera publică, cât și cea privată. Potrivit Comitetului pentru Drepturile Copilului,<sup>48</sup> interesul superior al copilului are trei dimensiuni: este un drept material, un principiu juridic fundamental, interpretativ și o regulă de procedură. Noțiunea de interes superior al copilului este garantată într-o serie de instrumente internaționale și europene.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că, în cazurile de abuz și exploatare sexuală, copiii sunt deosebit de vulnerabili.<sup>49</sup> De asemenea, a constatat că dreptul la demnitatea umană și integritatea psihologică necesită o atenție specială atunci când un copil este victima violenței.<sup>50</sup> Obligațiile asumate de Statele Părți în temeiul Articolelor 3 și 8 din Convenția europeană a drepturilor omului în cazurile care implică și afectează un copil, precum în cazurile presupuselor victime ale abuzului sexual, necesită implementarea eficientă a

48. A se vedea de asemenea Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 14 (2013) *privind dreptul copilului ca interesul superior al acestuia să fie considerat primordial* (Articolul 3, alin. (1)), disponibilă la [https://www.2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC\\_C\\_GC\\_14\\_ENG.pdf](https://www.2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf)

49. A se vedea, CtEDO, *M.C. împotriva Bulgariei*, 4.12.2003, alin. 150 și 183, *M.G.C. împotriva României*, 15.3.2016, alin. 56.

50. CtEDO, *C.A.S. și C.S. împotriva României*, 20.3.2012, alin. 82, *Z împotriva Bulgariei*, 28.5.2020, alin. 69.

dreptului copiilor ca interesul superior al acestora să fie luat în considerare în principal și ca vulnerabilitatea particulară și nevoile corespunzătoare ale copilului să fie abordate în mod adecvat de autoritățile interne.<sup>51</sup>

Mai mult decât atât, Articolul 12 din Convenția cu privire la drepturile copilului stabilește dreptul fiecărui copil de a-și exprima liber opiniile, în toate aspectele care îl afectează, și dreptul corespunzător ca acestor opinii să le fie acordată importanța cuvenită, în conformitate cu vârsta și maturitatea copilului. Acest drept a fost subliniat, *inter alia*, în Orientările Comitetului de Miniștri cu privire la justiția în interesul copilului<sup>52</sup> și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.<sup>53</sup> Acesta impune o obligație legală clară pentru Statele Părți de a recunoaște acest drept și a asigura implementarea acestuia ascultând opiniile copilului și acordând acestora importanța cuvenită. Această obligație cere Statelor Părți, ținând cont de particularitățile sistemului judiciar al acestora, fie să garanteze direct acest drept, fie să adopte sau să revizuiască legile astfel încât copilul să beneficieze din plin de acest drept.<sup>54</sup>

În plus, orice evaluare a interesului superior al copilului trebuie să includă respectarea dreptului copilului de a-și exprima opiniile în mod liber și importanța cuvenită acordată acestor opinii în toate problemele care afectează copilul. Cu alte cuvinte, Articolul 3 alineatul (1) din Convenția cu privire la drepturile copilului nu poate fi aplicat corect dacă cerințele Articolului 12 nu sunt îndeplinite. Astfel, implementarea corectă a dreptului copilului ca interesul său superior să fie luat în considerare în principal necesită stabilirea unor garanții procedurale în interesul copilului. În acest context, în Studiul Secretarului General cu privire la violența împotriva copiilor, Statelor Părți le este solicitată oferirea de spațiu copiilor pentru a-și exprima în mod liber opiniile și pentru a acorda acestor opinii importanța cuvenită în toate aspectele prevenirii, raportării și monitorizării violenței împotriva acestora.<sup>55</sup>

La 16 noiembrie 2011, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat Recomandarea privind drepturile copiilor și serviciile sociale prietenoase copiilor și familiilor, care stabilește faptul că în toate procesele în care serviciile sociale sunt prestate copiilor, aceștia din urmă ar trebui, *inter alia*, să aibă dreptul de a fi ascultați și informați despre deciziile luate și măsura în care opiniile acestora au fost luate în considerare. Serviciile multidisciplinare ar trebui să se bazeze pe evaluările necesităților individuale ale copiilor și preferabil pe intervențiile bazate pe dovezi.

Articolul 14 alineatul (1) din Convenția Lanzarote, care se referă la obligația de a acorda asistență copilului victimă, prevede că opiniile, necesitățile și preocupările copilului trebuie luate în considerare atunci când sunt întreprinse măsuri relevante. Cu toate acestea, ar trebui menționat că sprijinul și asistența ar trebui furnizate indiferent dacă copiii recunosc că sunt victime sau nu.

## 1.2. Instrucțiunile HG 270/2014

HG 270/2014 se referă la principiul interesului superior al copilului și îl definește ca fiind interesul pentru asigurarea condițiilor adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținând cont de particularitățile individuale ale personalității și situației sale concrete. O altă trimitere la acest principiu poate fi găsită în definiția „interviului de protecție”, adică prima discuție cu copilul în procesul de evaluare inițială care – conform Instrucțiunilor – se desfășoară dacă asigură interesul superior al copilului.

Astfel, singura trimitere la interesul superior al copilului se face în secțiunea dispozițiilor generale și în special în definițiile noțiunilor în sensul Instrucțiunilor. Nu este făcută nicio altă trimitere sau utilizare a interesului superior al copilului în partea principală a Instrucțiunilor, care descrie procedurile, rolurile și obligațiile profesioniștilor implicați în implementarea mecanismului. Cu alte cuvinte, în afară de o definiție, interesul superior al copilului nu este folosit ca principiu director pentru implementarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare instituit prin HG 270/2014. Astfel, părțile interesate relevante nu sunt instruite în mod clar să evalueze și să țină cont de interesul superior al copilului ca o considerație principală în toate acțiunile sau deciziile care îl afectează.

51. A se vedea, CtEDO, *A și B împotriva Croației*, 20.6.2019, alin. 111, și *M.M.B. împotriva Slovaciei*, 26.11.2019, alin. 61, *M.G.C. împotriva României*, citate mai sus, alin. 70 și 73.

52. Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copilului (Adoptate de Comitetul de Miniștri la 17 noiembrie 2010 la cea de-a 1098-a reuniune a miniștrilor adjuncți), disponibile la <https://rm.coe.int/16804b2cf3>

53. CtEDO, *M. și M. împotriva Croației*, 3.9.2015, alin. 171.

54. Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 12 (2009), *Dreptul copilului de a fi auzit*, alin. 15, disponibilă la <https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf>

55. Raportul expertului independent pentru Studiul Organizației Națiunilor Unite privind violența împotriva copiilor (A/61/299), disponibil la <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/491/05/PDF/N0649105.pdf?OpenElement>

Mai mult, mecanismul stabilit în HG 270/2014 lasă la latitudinea autorităților să consulte copilul numai la etapa de revizuire a planului individual.<sup>56</sup> Exercițarea dreptului copilului de a fi ascultat și dreptul corespunzător pentru ca acestor opinii să le fie acordată importanța cuvenită, în funcție de vârsta și maturitatea copilului, nu sunt adaptate contextului și nici nu sunt stabilite în mod expres în HG 270/2014. Profesioniștilor care sunt implicați în mecanismul intersectorial nu li se oferă instrucțiuni clare pentru a oferi spațiu copiilor pentru a-și exprima liber opiniile și pentru a acorda acestor opinii importanța cuvenită în toate aspectele prevenirii, raportării și monitorizării abuzului sau exploatării sexuale împotriva acestora.

### 1.3. Concluzii și recomandări

---

Deși interesul superior al copilului este definit ca noțiune în dispozițiile generale ale Instrucțiunilor din HG 270/2014, acesta nu este utilizat în niciun fel (de exemplu, ca drept, principiu director sau regulă de procedură) pentru implementarea HG 270/2014. Părțile interesate relevante ar trebui să primească îndrumări clare cu privire la necesitatea evaluării și stabilirii interesului superior al copilului înainte de a lua orice decizie care îl va afecta. În aceeași ordine de idei, exercitarea dreptului copilului de a fi ascultat și ca opiniile acestuia să fie luate în considerare în mod corespunzător ar trebui să fie clar prevăzută în Instrucțiuni și procedurile descrise în acestea.

## 2. DOMENIUL DE APLICARE AL HG 270/2014 ÎN CEEA CE PRIVEȘTE VÂRSTA VICTIMELOR

### 2.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului European

---

În timp ce copiii au nevoie de măsuri speciale de protecție, uneori este dificil să se stabilească dacă cineva are vârsta de peste sau sub 18 ani. Acesta este motivul pentru care Articolul 11 alineatul (2) din Convenția Lanzarote stabilește principiul conform căruia atunci când vârsta victimei este incertă și există motive pentru a crede că este copil, Părțile ar trebui să se asigure că măsurile speciale de protecție acordate copiilor victime ale infracțiunilor de natură sexuală sunt asigurate victimelor până la verificarea vârstei lor. Aceeași regulă este inclusă în Convenția Consiliului European privind acțiunea împotriva traficului de ființe umane, care prevede la Articolul 10 alineatul (3) că Părțile vor presupune că o victimă este un copil dacă există motive să creadă acest lucru și dacă există incertitudine cu privire la vârsta acestuia. Până la verificarea vârstei, victimelor trebuie să li se asigure măsuri speciale de protecție, în conformitate cu drepturile lor, astfel cum sunt definite, în special, în Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului.

Mai mult, Articolul 34 alineatul (2) din Convenția Lanzarote impune Părților să se asigure că orice incertitudine cu privire la vârsta reală a victimei nu împiedică declanșarea procedurilor penale. În mod similar, Protocolul facultativ impune Statelor Părți să se asigure că incertitudinile cu privire la vârsta reală a victimei nu împiedică inițierea cercetărilor penale, precum și a anchetelor care vizează stabilirea vârstei victimei (Articolul 8 alineatul (2)).

Conform Articolului 35 din Convenția Lanzarote, orice incertitudine cu privire la vârsta victimei nu trebuie să împiedice implementarea măsurilor de protecție pentru victimă sau martor în timpul interogatoriilor. Scopul principal al dispoziției este de a proteja interesele copilului și de a se asigura că acesta nu va fi traumatizat suplimentar de audieri.

### 2.2. Domeniul de aplicare al HG 270/2014

---

HG 270/2014 cu privire la mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului se adresează tuturor copiilor care nu au împlinit vârsta de 18 ani. Cu toate acestea, se pare că mecanismul intersectorial nu se aplică în cazurile în care vârsta victimei nu este sigură.

### 2.3. Concluzii și recomandări

---

Domeniul de aplicare al HG 270/2014 ar trebui extins astfel încât să acopere toate cazurile în care vârsta unei victime este incertă, dar există motive pentru a crede că este un copil. Profesioniștii ar trebui să primească

---

56. A se vedea Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului, citat mai sus, pag. 24.

instrucțiuni clare că, în aceste cazuri, mecanismul ar trebui aplicat și că victimele în cauză ar trebui să beneficieze de toate măsurile de protecție.

### **3. COORDONAREA ȘI COLABORAREA ÎN TEMEIUL HG 270/2014 ȘI INTERACȚIUNEA CU ALTE MECANISME**

#### **3.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei**

EASC este multidimensional. Răspunsurile eficiente la acesta necesită o abordare integrată (sistemică, globală) și necesită cooperare și coordonare intersectorială. Această abordare permite ca factorii de diferite tipuri (culturali, psihologici, pedagogici, comportamentali, fizici, politici, socio-economici etc.) să fie tratați pe baza unui numitor comun. Aceasta implică faptul că toate acțiunile care vizează prevenirea și protejarea copiilor de EASC ar trebui să funcționeze într-o serie de domenii și sectoare.

Articolul 10 din Convenția Lanzarote cere Statelor să asigure coordonarea la nivel național sau local dintre diferitele autorități cu competențe în domeniul protecției copiilor, al prevenirii și luptei împotriva EASC, în special în sectorul învățământului și al sănătății, al serviciilor sociale, ordinii publice și al autorităților judiciare. În ceea ce privește autoritățile judiciare, coordonarea acțiunii de către sectoarele menționate ar trebui să funcționeze cu respect deplin al independenței lor și al principiului separării puterilor.<sup>57</sup>

Această dispoziție se întemeiază pe faptul că o singură instituție nu poate aborda o problemă de o asemenea complexitate ca EASC. Ar trebui reiterat faptul că Articolul 10 din Convenția Lanzarote nu prevede un model sau o structură specifică sau unică de cooperare multidisciplinară. Prin urmare, modul de operare exact și principiile operaționale ale mecanismelor interinstituționale care se ocupă de combaterea EASC trebuie să fie desemnate de către Statele Părți.

În orice caz, totuși, este important ca mecanismele intersectoriale să aibă un mandat și un rol clar și ca profesioniștii care participă la acestea să înțeleagă domeniul de aplicare și aplicabilitatea mecanismului și cazurile, și circumstanțele care declanșează un mecanism specific. Pentru un răspuns eficient la EASC, fiecare parte implicată în mecanism ar trebui să aibă expertiză specifică, concentrare și responsabilitate profesională în răspunsul la EASC. Pentru a spori eficacitatea răspunsului general al mecanismului, este crucial ca rolurile și responsabilitățile să fie clar identificate și stabilite pentru fiecare dintre membrii și structurile sale. Fiecare agenție/instituție implicată trebuie să-și cunoască și să-și înțeleagă rolurile și responsabilitățile.<sup>58</sup>

În ceea ce privește necesitatea unei abordări comprehensive și multidisciplinare, Statele sunt obligate în temeiul Convenției Lanzarote să încurajeze cooperarea dintre autoritățile competente ale statului, societatea civilă și sectorul privat în prevenirea și combaterea exploatării și abuzului sexual al copiilor. Referirea la societatea civilă este un termen generic care acoperă organizațiile neguvernamentale și sectorul de voluntariat. Conform Raportului explicativ al Convenției Lanzarote, uneori ONG-urile sunt mai acceptabile pentru copii și familiile lor în căutarea sprijinului decât organisme și instituțiile oficiale ale statului.

Mai mult, este importantă evaluarea progresului și a acțiunilor la nivel intersectorial, în vederea identificării politicilor și măsurilor adecvate și eficiente în prevenirea și abordarea violenței.<sup>59</sup>

#### **3.2. Cooperarea și coordonarea în temeiul HG 270/2014**

Mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime, stabilit prin HG 270/2014, este un pas demn de reținut pentru abordarea și combaterea EASC din perspectivă globală. Mecanismul stabilește colaborarea între multe servicii și profesioniști cu medii variate și diferite de disciplină, care sunt necesare pentru a coopera și coordona în cadrul procedurilor unificate. Această abordare multidimensională permite ca factorii de diferite domenii (culturali, psihologici, pedagogici, comportamentali, fizici, socio-economici etc.) să fie tratați pe baza unui numitor comun. Este important de menționat că schema de colaborare a HG 270/2014 nu provine dintr-un sector, ci este stabilită într-un instrument unic, comun pentru toate domeniile și profesioniștii implicați.

În acest cadru, profesioniștii implicați în mecanismul intersectorial trebuie să utilizeze o Fișă comună pentru notificarea și referirea cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic de copii, care a fost întocmită

57. A se vedea Raportul Explicativ la Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, alin. 76.

58. A se vedea, *mutatis mutandis*, *Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice în Ucraina*, pag. 18.

59. Consiliul Europei, CM/Rec(2009)10, Anexă, pagina 13.

și aprobată în comun de MSMPs, MECC și MAI. Un astfel de instrument comun este un exemplu de activitate non-fragmentată, dar cu adevărat comprehensivă și colaborativă.

Un alt aspect pozitiv al echipelor multidisciplinare prevăzute în HG 270/2014 este flexibilitatea și adaptabilitatea lor la cazul concret. Într-adevăr, echipa multidisciplinară este concepută mai degrabă ca un *modus operandi*, decât ca o structură specifică în cadrul autorităților locale. Pe baza circumstanțelor specifice unui caz, autoritatea tutelară locală va indica imediat, la necesități pentru specialiștii din domeniul asistenței medicale, educației, ordinii publice, care vor forma echipa multidisciplinară. Acest tip de funcționare, care ia în considerare cazul concret al EASC suspectat, nu se bazează pe ideea unei echipe multidisciplinare prestabilite, ci în funcție de nevoi și implică sectoare și specialiști cu cele mai relevante medii.

Mai mult, colaborarea intersectorială în domeniul protecției copilului constituie un pas important către obligația de a raporta cazurile suspecte de EASC. Până la HG 270/2014, exista o astfel de obligație doar pentru medici, în timp ce mecanismul intersectorial prevede obligația unei game largi de profesioniști care intră în contact cu copilul de a raporta orice suspiciune de EASC.

Mecanismul funcționează pe o gamă largă de domenii și sectoare și este suficient de incluziv. Comparându-l cu lista neexhaustivă a profesioniștilor care ar trebui implicați în acest tip de scheme de cooperare multidisciplinară în conformitate cu Convenția Lanzarote,<sup>60</sup> se pare că autoritățile judiciare ar putea fi, de asemenea, incluse în acest mecanism de coordonare și cooperare, mai ales deoarece HG 270/2014 prevede efectuarea audierii și abordează unele proceduri de urmărire penală.

În aceeași ordine de idei și ținând cont de Articolul 10 alineatul (3) al Convenției Lanzarote, participarea și cooperarea cu societatea civilă ar putea fi abordate și în cadrul mecanismului intersectorial.

### **3.3. Mecanismele intersectoriale ale HG 270/2014, HP 257/2008 și HG 228/2014**

În Republica Moldova, activitățile intersectoriale în domeniul protecției copilului, inclusiv combaterea cazurilor de abuz sexual sau exploatare sexuală a copiilor, sunt reglementate de cadrul legal și normativ privind protecția copiilor expuși riscului (Legea nr. 140 din 14.06.2013 și HG 270/2014). Instrucțiunile vizează angajarea autorităților publice centrale și locale, care activează în domeniile asistenței sociale, educației, asistenței medicale și ordinii publice. Aceștia trebuie să coopereze pentru prevenirea și combaterea violenței, neglijării, exploatarea, traficului de copii prin servicii sociale, educaționale, de sănătate publică și asistență medicală.<sup>61</sup>

În același timp, Republica Moldova a creat un cadru juridic și instituțional privind prevenirea și combaterea traficului de persoane (Legea nr. 241 din 20.10.2005, HP nr. 257 din 5.12.2008,<sup>62</sup> HG nr. 228 din 28.03.2014<sup>63</sup>). Sistemul Național de Referire pentru protecția și asistența victimelor și a potențialelor victime ale traficului de persoane reprezintă un cadru special pentru cooperarea și coordonarea eforturilor instituțiilor statului în parteneriat strategic cu societatea civilă și alți actori pentru a proteja drepturile victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane.

Victimele traficului de copii au astfel dreptul de a beneficia de asistență în cadrul ambelor mecanisme de cooperare sectorială. În plus, se pare că mecanismul Sistemului Național de Referire este destinat nu numai protecției drepturilor victimelor traficului de copii, ci și ale copiilor victime ale altor infracțiuni, precum și ale copiilor expuși la diverse situații de risc.<sup>64</sup> Copiii victime ai EASC fac astfel obiectul a două mecanisme existente care se intersectează prin categoriile de beneficiari.

Sistemul Național de Referire și Mecanismul de cooperare intersectorială din temeiul HG 270/2014 au cadre instituționale și de reglementare diferite și algoritmi procedurali diferiți.<sup>65</sup> Faptul că copiii victime sau potențiale victime ale traficului și copiii victime ai exploatarea sau abuzului sexual pot fi clasificați în ambele mecanisme

60. A se vedea lista neexhaustivă a profesioniștilor din Articolul 10 alineatul 1 din Convenția Lanzarote.

61. J. C. Legrand, Studiu de referință privind problemele sistemice care afectează răspunsul sistemului de protecție a copilului la exploatarea și abuzul sexual al copiilor în Republica Moldova, pag. 21.

62. Strategia Sistemului Național de Referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de persoane și Planul de acțiune al Strategiei Sistemului Național de Referire, adoptate prin Hotărârea Parlamentului nr. 257 din 5.12.2008, [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=19685&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=19685&lang=ro)

63. HG nr. 228 din 28.03.2014 cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate a echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului național de referire, [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=19094&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=19094&lang=ro)

64. A se vedea Raportul prezentat de autoritățile moldovenești cu privire la măsurile luate pentru a se conforma Recomandării CP (2012)6 a Comitetului Partilor privind punerea în aplicare a Convenției Consiliului Europei privind acțiunea împotriva traficului de persoane, care prevede că modelul sistemului național de referire poate fi extins/preluat pentru a preveni și combate alte fenomene sociale negative și pentru a sprijini diferite categorii social-vulnerabile, cum ar fi exploatarea sexuală a copiilor.

65. Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului, citat mai sus, 8.

poate crea confuzie pentru profesioniștii care lucrează cu copiii victime. Existența paralelă a acestor două mecanisme, suprapunerea potențială și clarificarea insuficientă a domeniului lor de aplicare specific pot duce la o abordare neuniformă și disparitatea procedurilor aplicate copiilor victime sau potențiale victime ale traficului și/sau abuzului sexual la nivel legislativ, normativ și niveluri practice.

### 3.4. Mecanismele intersectoriale ale HG 270/2014 și HG 143/2018

---

Instrucțiunea privind mecanismul de cooperare intersectorială din temeiul HG 143/2018 valorifică rolul serviciilor universale, eficientizând cooperarea intersectorială în domeniul protecției copilului, concentrându-se pe prevenirea riscurilor primare și reducând nevoia de intervenții în conformitate cu Instrucțiunile privind mecanismul de cooperare intersectorială din temeiul HG 270/2014.<sup>66</sup> Potrivit notei Informative privind proiectul HG, „Instrucțiunea completează mecanismul reglementat de HG 270/2014 cu un nou nivel – cel de prevenire și intervenție primară și determină în mod clar limitele implicării serviciilor universale și a asistenței sociale”.

HG 270/2014 are o secțiune specifică ce se referă la procedura de organizare instituțională a activităților de prevenire a cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic de copii. Printre alte dispoziții, HG 270/2014 prevede că conducătorii instituțiilor medico-sanitare, instituțiilor de învățământ, instituțiilor de ordine publică sunt obligați să ofere angajaților formulare standard, registre și să asigure la nivelul fiecărei instituții implementarea acestor instrucțiuni. HG 270/2014 prevede de asemenea că pentru prevenirea și identificarea timpurie a copiilor expuși riscului de violență, neglijare, exploatare și trafic, polițiștii vor monitoriza, în cooperare cu membrii echipei multidisciplinare, familiile care prezintă diverse riscuri pentru copii și îi vor informa despre cadrul normativ în domeniul protecției copilului.

Potrivit Notei Informative<sup>67</sup> privind proiectul HG 143/2018, angajații serviciilor universale au devenit conștienți de existența celor două niveluri de intervenție (intervenție primară și de specialitate), care implică instrumente, acțiuni și responsabilități diferite.

Mecanismele stabilite în HG 143/2018 și HG 270/2014 par să aibă similitudini în ceea ce privește copiii beneficiari și profesioniștii implicați în implementarea acestora. Cu toate acestea, la această etapă și datorită faptului că HG 143/2018 nu a fost încă pusă în aplicare în practică, este dificil de spus dacă – și în ce măsură – acestea se suprapun. Există unele domenii în care mecanismele nu se suprapun, cum ar fi, de exemplu, obligația prevăzută în HG 270/2014, de a oferi copiilor informații, mijloace și instrumente, de a raporta cazurile de violență, neglijare, exploatare și trafic de către colegi și adulți. Pe de altă parte, condițiile în care profesioniștii trebuie să urmeze una sau cealaltă procedură și instrucțiuni ar putea să nu fie întotdeauna clare.

Conform Raportului de Evaluare al Ombudsmanului, în raioanele în care a fost testat mecanismul stabilit prin HG 143/2018, profesioniștii care participă la proces au menționat complementaritatea dintre mecanismele HG 143/2018 și HG 270/2014. Cu toate acestea, alte părți interesate au fost reticente în legătură cu complementaritatea menționată mai sus, având în vedere că HG 270/2014 include segmentul prevenției și intervenției primare și acolo unde există ambiguități, HG 270/2014 poate fi completată în modul corespunzător.

### 3.5. Concluzii și recomandări

---

Mecanismul stabilit de HG 270/2014 prevede munca în colaborare dintre multe servicii și profesioniști cu experiență variată și în diferite domenii, care sunt necesare pentru a coopera și coordona în cadrul procedurilor unificate. Așa cum s-a explicat, acesta prezintă caracteristicile incluziunii și flexibilității. Pentru a consolida abordarea globală a cooperării, autoritățile naționale ar putea lua în considerare includerea sectorului judiciar, precum și a sectorului civil (și anume societatea civilă) în acest mecanism.

Mai mult, a trebui abordate chestiunile de mai sus cu privire la suprapunere sau complementaritate între mecanismele de cooperare intersectorială. Existența în paralel și domeniul de aplicare al acestor mecanisme, precum și rolul profesioniștilor implicați în acestea ar trebui clarificate și stabilite fie în conținutul Instrucțiunilor, fie printr-o instruire cuprinzătoare.

---

66. A se vedea, *Dispoziții generale* ale HG 143.

67. Disponibilă la [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=102076&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=102076&lang=ro)



## 4. ASISTENȚA COPILOR VICTIME ȘI POTENȚIALE VICTIME

### 4.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului Europei

Articolul 14 din Convenția Lanzarote stabilește măsurile de asistență pe care Părțile trebuie să le acorde victimelor exploatarei și abuzului sexual. Copiilor victime trebuie să li se asigure asistența „pe termen scurt și lung, în vederea recuperării fizice și psihosociale a acestora”. Astfel, autoritățile vor face aranjamente pentru acele măsuri de asistență, ținând cont în același timp de natura specifică a aceluși scop. Orice prejudiciu cauzat prin EASC este semnificativ și trebuie abordat. În conformitate cu Raportul Explicativ al Convenției, asistența acordată victimelor în „recuperarea psihică” a acestora implică asistența medicală de urgență sau alte servicii medicale. Asistența „psihosocială” este necesară pentru a ajuta victimele să depășească traumele prin care au trecut și să se întoarcă la o viață normală în societate. În mod similar, Articolul 9 alineatul (3) din Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă prevede că Statele Părți vor lua toate măsurile fezabile pentru a asigura asistență adecvată victimelor unor astfel de infracțiuni, inclusiv reintegrarea acestora în societate și recuperarea fizică, și psihologică integrală.

În plus, Convenția Lanzarote cere de asemenea fiecărei Părți măsuri necesare legislative sau de altă natură care să asigure că persoanele care sunt apropiate de victimă (de ex. frați, colegi de clasă, părinți etc.) pot beneficia, atunci când este cazul, de asistență terapeutică, în special îngrijire psihosocială de urgență.<sup>68</sup> În primul său Raport de implementare, Comitetul Lanzarote a menționat că aparent există o lipsă de cadru normativ specific pentru furnizarea de servicii rudelor apropiate ale copiilor victime ale abuzului sexual. De asemenea, a identificat, ca bună practică, faptul că în Croația sistemul de asistență medicală prevede pentru părintele nevinovat tratament specific, precum consiliere cu un profesionist. Părintele are oportunitatea nu numai de a discuta și de a se concentra pe copilul victimă, dar și să-și împărtășească sentimentele în legătură cu abuzul sexual al copilului său.<sup>69</sup>

Așa cum s-a menționat mai sus, în ceea ce privește necesitatea unei abordări cuprinzătoare și multidisciplinare, Articolul 10, alineatul (3) cere Statelor să încurajeze cooperarea dintre autoritățile competente ale statului, societatea civilă și sectorul privat în prevenirea și combaterea EASC. Pe aceeași linie, Articolul 14, alineatul (2) specifică faptul că fiecare Parte va lua măsuri, în condițiile prevăzute de dreptul intern, pentru a coopera cu organizațiile neguvernamentale, cu alte organizații competente sau reprezentanți ai societății civile care oferă asistență victimelor.

În contextul protecției victimelor, alineatul (3) din Articolul 14 din Convenția Lanzarote prevede de asemenea posibilitatea, atunci când părinții sau îngrijitorii victimei sunt implicați în cazul EASC, de înlăturare fie a presupusului autor, fie a victimei din mediul de familie. Este important de menționat că această înlăturare ar trebui văzută ca o măsură de protecție a copilului și nu ca o sancțiune pentru presupusul autor. Pentru a minimiza rupturile în viața copilului cât mai mult posibil, în contextul abuzurilor sexuale online în cercul de încredere, Comitetul a recomandat să fie luată în considerare mai întâi înlăturarea presupusului autor și ca înlăturarea copilului din mediul său familial ar trebui să fie prevăzută ca o procedură de ultimă instanță, care ar trebui să fie clar definită, stabilind a) condițiile de înlăturare și b) durata acestora.<sup>70</sup>

### 4.2. Asistența victimelor în temeiul HG 270/2014

Problema categoriilor de servicii de sprijin, care sunt disponibile și pot fi oferite copiilor victime ale violenței, inclusiv ale EASC, este abordată în detaliu de Legea privind reabilitarea victimelor infracțiunilor.<sup>71</sup> Pe lângă această Lege, mecanismul de cooperare intersectorială, stabilit de HG 270/2014, include în acest domeniu de aplicare – potrivit titlului său – chestiunea *asistenței* și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului.

HG 270/2014 se referă la asistența victimelor în contextul urgenței medicale,<sup>72</sup> furnizarea de informații cu privire la asistența socială disponibilă pentru prevenirea și identificarea timpurie a copiilor expuși riscului de abuz și exploatare și desemnarea de către directorul instituției de învățământ sau coordonator a unei persoane

68. A se vedea Articolul 14 alineatul 4 din Convenția Lanzarote.

69. Comitetul Lanzarote, Protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cercul de încredere, primul Raport de punere în aplicare, pag. 29.

70. Comitetul Lanzarote, Protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cercul de încredere, primul Raport de punere în aplicare, pag. 31.

71. Legea nr. 137 din 29.07.2016 privind reabilitarea victimelor infracțiunilor, disponibilă în limba română la [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=105870&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105870&lang=ro)

72. A se vedea alin. 52 din HG 270.

de încredere pentru ca copilul să-l asiste în timpul procedurilor judiciare. Instrucțiunile nu abordează rolul profesioniștilor în cooperarea cu societatea civilă, care oferă asistență copiilor victime. De asemenea, nu se ocupă de problema asistenței pentru persoanele apropiate victimei, cum ar fi frații, prietenii și colegii de clasă.

În ceea ce privește înlăturarea presupusului autor, HG 270/2014 prevede că, în cazurile de „pericol iminent pentru viața și sănătatea copilului”, autoritatea tutelară locală va depune o cerere în instanță pentru a solicita emiterea, în termen de 24 de ore, a ordonanței de protecție a copilului victimă împotriva presupusului abuzator. În conformitate cu standardele internaționale, această măsură, adică înlăturarea presupusului autor, este preferabilă înlăturării copilului din reședința și mediul său. Conform Legii nr. 140/2013, noțiunea de „pericol iminent pentru viață și sănătate” este definită ca fiind circumstanțele care indică în mod cert asupra existenței situației de risc, inclusiv asupra prezenței elementelor constitutive ale unei infracțiuni contra vieții și/sau sănătății copilului, care au sau pot avea impact grav asupra integrității fizice și/sau psihice a copilului. Având în vedere că infracțiunile EASC nu pot fi considerate – întotdeauna – infracțiuni împotriva vieții și sănătății, dar, de exemplu, împotriva integrității sexuale a copilului, nu este clar dacă toate cazurile suspectate de EASC ar intra în noțiunea de „pericol iminent la viața și sănătatea” copilului.

### 4.3. Concluzii și recomandări

Pentru o protecție mai comprehensivă a copiilor, profesioniștilor care sunt implicați în implementarea HG 270/2014 ar putea să li se acorde îndrumări cu privire la interacțiunea dintre HG 270/2014 și Legea privind reabilitarea victimelor infracțiunilor, precum și cu privire la căile de cooperare dintre echipele multidisciplinare și ONG-urile care furnizează servicii de sprijin pentru copiii victime ale EASC.

Mai mult, în scopul asigurării unei abordări globale a cazurilor de EASC, Instrucțiunea ar putea aborda de asemenea problema asistenței, inclusiv asistența terapeutică, pentru persoanele apropiate copilului victimă, precum frații sau părintele nevinovat.

În plus, Instrucțiunile ar putea clarifica noțiunea de „pericol iminent la viața și sănătatea” copilului pentru a indica faptul că toate cazurile suspecte de EASC intră în această noțiune și că, în mod corespunzător, în cazurile de EASC, presupusul autor ar trebui înlăturat imediat din mediul copilului.

## 5. ÎMBUNĂȚIREA CAPACITĂȚILOR PROFESIONIȘTILOR CARE LUCREAZĂ ÎN CONTACT CU COPIII

Toate părțile interesate implicate în implementarea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului ar trebui să înțeleagă clar rolurile lor și procedurile care trebuie urmate și ar trebui să aibă aptitudini adecvate și cunoștințe pentru a-l pune mai bine în aplicare. Capacitățile acestora sunt dezvoltate și îmbunătățite prin îndrumări clare acordate de instrumentele care definesc anumiți pași ce trebuie luați și prin instruirea adecvată cu privire la particularitățile mecanismului și ale problemei de identificare și protecție a copiilor victime ale exploatării sau abuzului sexual.

### 5.1. Standarde-cheie internaționale și ale Consiliului European

Majoritatea standardelor cu privire la instruirea profesioniștilor care lucrează cu și pentru copii sunt analizate în prima Secțiune a acestui Raport. În plus, ar trebui menționat că Comitetul ONU pentru drepturile copilului s-a referit specific la necesitatea consolidării capacităților în contextul identificării, raportării, referirii, investigării, tratării și monitorizării copiilor victime ale violenței, inclusiv exploatării sau abuzului sexual.

În special, Comitetul<sup>73</sup> a subliniat necesitatea, pentru toți cei care intră în contact cu copii, de a fi conștienți de factorii de risc și indicatorii – *inter alia* – EASC, de a primi îndrumări despre cum să interpreteze acești indicatori și de a avea cunoștințele, deschiderea și capacitățile necesare pentru a lua măsurile adecvate (inclusiv asigurarea măsurilor de protecție de urgență). Mai mult, persoanei care primește raportul ar trebui să i se acorde îndrumări clare și instruire despre când și cum să trimită problema autorității responsabile de coordonarea răspunsului. Profesioniștii care lucrează în cadrul sistemului de protecție a copiilor trebuie instruiți privind cooperare interinstituțională și protocoale de colaborare.

73. Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 13, *Dreptul copilului de a fi liber de orice formă de violență – Convenția cu privire la drepturile copilului*, 18 aprilie 2011, alin. 48–53.

O altă problemă care trebuie inclusă în instruirea profesioniștilor este obligația de confidențialitate. În orice țară, raportarea situațiilor, suspiciunii sau riscului de violență ar trebui să se ceară cel puțin profesioniștilor care lucrează direct cu copiii. Atunci când raportările sunt făcute de bună credință, trebuie instituite procese pentru a asigura protecția profesionistului care face raportarea.

Cu toate acestea, în afara obligației menționate mai sus de raportare, Părțile trebuie să se asigure că toate mecanismele de sprijin pentru copii sunt sigure și confidențiale în legătură cu mediul exterior. Teama dezvăluirii unor detalii sensibile pentru viața copilului, precum în cazurile suspectate de EASC, poate constitui o barieră imensă și împiedica copilul să dezvăluie vreo informație. Încălcarea confidențialității cu privire la un caz EASC poate fi extrem de traumatizantă pentru copil și exacerbează în mod sigur re-victimizarea acestuia. În mod special (dar nu numai) în comunitățile mici, încălcarea confidențialității poate fi extrem de stigmatizantă pentru copil, într-un mod dramatic. Astfel, profesioniștii ar trebui să fie instruiți în legătură cu regulile de confidențialitate și regulile de protejare a dreptului copilului la viața privată. Aceste obligații nu ar trebui să limiteze obligația de raportare a cazurilor de EASC, dar ar trebui să abordeze obligația profesioniștilor de a nu dezvălui detalii în legătură cu EASC terțelor părți și de a proteja copilul de stigmatizare în mediul său și în societate în general.

## 5.2. HG 270/2014

Mecanismul stabilit în baza HG 270/2014 este bine elaborat și diferite proceduri sunt descrise în detaliu. Există totuși unele domenii în care este posibilă îmbunătățirea îndrumării, a înțelegerii mecanismului, a cunoștințelor și abilităților părților interesate.

HG 270/2014 se referă la dezvoltarea de instrumente suplimentare care vizează furnizarea de îndrumări concrete și cadru comun profesioniștilor implicați în mecanismul intersectorial. Acesta este de exemplu *Fișa de sesizare* a cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic de copii, care a fost întocmită și aprobată în comun de MSMPS, MECC și MAI. Această Fișă de referire conține o listă standardizată de indicatori cu privire la semnele de neglijență și violență și asigură o abordare armonizată a raportării și înregistrării între diferitele părți interesate.<sup>74</sup> După cum s-a menționat în Studiul de referință, un astfel de instrument comun împărtășit între profesioniștii din diferite ministere poate fi considerat o realizare majoră care trebuie împărtășită cu alte state membre ale Consiliului Europei ca o practică promițătoare.<sup>75</sup>

Un alt instrument care vizează completarea instrucțiunilor este prevăzut la punctul 3 din HG 270/2014. Mai exact, autorităților, structurilor, instituțiilor și specialiștilor cu competențe în domeniul protecției copilului li se cere să aplice Instrucțiunile, utilizând un *Ghid* pentru aplicarea practică a mecanismului de cooperare intersectorială. Cu toate acestea, acest Ghid nu a fost elaborat încă. În practică, diferiți specialiști, în funcție de parteneriatele pe care le au, folosesc ghiduri sau instrucțiuni pregătite de organizațiile societății civile, pe care au învățat să le aplice în cadrul sesiunilor de instruire.<sup>76</sup> O lipsă similară de îndrumare este identificată în ceea ce privește *Metodologia* de evaluare psihologică a copiilor victime, care este necesară în contextul examinărilor de specialitate în cazurile de violență, neglijare, exploatare, trafic de copii. O astfel de Metodologie nu a fost încă elaborată.<sup>77</sup>

Pe lângă necesitatea menționată mai sus de a dezvolta instrumentele care vor completa implementarea mecanismului intersectorial, ar putea fi oferite îndrumări și clarificări suplimentare cu privire la anumite proceduri descrise în HG 270/2014. Acesta este cazul, de exemplu, privind competențele directorului instituției de învățământ sau ale coordonatorului și ale conducătorului instituției medico-sanitare de a rezolva – în cadrul instituțiilor lor – cazurile de violență fizică și psihologică asupra copiilor. HG 270/2014 nu specifică tipul de cazuri pentru care acest tip de soluționare a cazurilor ar fi adecvat. Dispozițiile relevante din HG 270/2014 pot crea confuzie.

74. A se vedea Studiul de referință, citat mai sus, pag. 30, Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului, citat mai sus, pag. 12. Ordin comun al MSMPS/ME/MS/MAI nr. 153/1043/1042/293 din 08.10.2014 cu privire la aprobarea Fișei de sesizare a cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic al copiilor. Disponibil la [https://cnpdc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/fisa\\_de\\_sesizare\\_ro.pdf](https://cnpdc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/fisa_de_sesizare_ro.pdf)

75. Studiul de referință, citat mai sus, pag. 30.

76. Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului, citat mai sus, pag. 12.

77. *Ibid.*

După cum s-a indicat în Studiul de referință, Republica Moldova a depus eforturi, în special după adoptarea HG 270/2014, pentru a oferi, cu sprijinul donatorilor externi și al societății civile, o instruire adecvată privind identificarea și asistarea copiilor vulnerabili, inclusiv a copiilor victime ale exploatării și abuzului sexual, profesioniștilor care sunt în contact regulat cu copiii. Multe activități de instruire au fost și continuă să fie implementate. După cum s-a concluzionat în cadrul misiunii de constatare din mai 2019 (Studiu de referință),<sup>78</sup> „sesiunile de instruire au fost de obicei de bună calitate și au implicat un număr semnificativ de profesioniști din sectoarele în cauză”. În unele sectoare, inclusiv în sectorul educației, participarea la astfel de sesiuni de instruire a fost obligatorie pentru unele categorii de personal. Pe de altă parte, deși personalul din sectorul sănătății a participat la sesiuni de instruire tematică, inclusiv în cadrul mecanismului de cooperare intersectorială privind copiii în situație de risc, investițiile în formarea pentru profesioniștii din domeniul sănătății par să rămână în urmă.<sup>79</sup> În ciuda activităților de instruire care au fost deja desfășurate, părțile interesate relevante au relevat necesitatea îmbunătățirii ulterioare a capacității în ceea ce privește rolurile și îndatoririle lor specifice în contextul punerii în aplicare a HG 270/2014.<sup>80</sup> Mai mult, există o lipsă de claritate cu privire la obligațiile de instruire a personalului de la autoritățile tutelare locale – cel angajat și plătit de autoritățile locale – care au un rol important în prevenirea EASC.<sup>81</sup>

### 5.3. Concluzii și recomandări

---

Autoritățile din Republica Moldova au depus eforturi considerabile pentru consolidarea capacităților profesioniștilor care trebuie să implementeze Instrucțiunile HG 270/2014. Activități suplimentare vizând îmbunătățirea înțelegerii mecanismului de către aceștia, a rolurilor lor și a particularităților EASC ar îmbunătăți în mod clar eficiența răspunsurilor la nivel local. Același lucru se aplică în ceea ce privește instruirea cu privire la protecția copiilor care sunt vizați de mecanismul HG 270/2014.

În această ordine de idei, autoritățile ar putea accelera elaborarea și aprobarea *Ghidului* pentru aplicarea practică a mecanismului intersectorial de cooperare și a *Metodologiei* de evaluare psihologică a copiilor victime.

Mai mult, autoritățile ar trebui să își continue eforturile pentru a oferi instruire profesioniștilor relevanți, precum și îndrumări concrete cu privire la rolurile și atribuțiile lor specifice.

---

78. Studiul de referință, citat mai sus, pag. 38.

79. „La Strada”, Punerea în aplicare a Convenției Lanzarote de către Republica Moldova, pag. 14.

80. Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului, citat mai sus, pag. 16.

81. Studiul de referință, citat mai sus, pag. 38.

# Concluzii și recomandări generale

## A. Hotărârea Guvernului nr. 143/2018

Protecția copilului trebuie să înceapă cu prevenirea proactivă a tuturor formelor de violență.

- ▶ HG 143/2018 abordează recomandarea Comitetului pentru drepturile copilului cu privire la un cadru național de coordonare privind protecția împotriva tuturor formelor de violență, inclusiv măsuri de prevenție cuprinzătoare.<sup>82</sup>
- ▶ Concentrându-se pe prevenția primară în cadrele naționale de coordonare, HG 143/2018 sprijină dezvoltarea unui mediu respectuos de creștere a copilului, fără violențe, care favorizează realizarea personalităților individuale ale copiilor.
- ▶ HG 143/2018 este o inițiativă notabilă și o dezvoltare importantă în domeniul cooperării interinstituționale pentru prevenirea proactivă a violenței împotriva copiilor, care ar trebui împărtășită cu alte State Membre ale Consiliului Europei.

Unele elemente care ar putea contribui în continuare la pașii importanți realizați de HG 143/2018 prin îmbunătățirea conformității acestuia cu standardele internaționale și ale Consiliului Europei sunt următoarele:

- ▶ Ministerele competente (MSMPS și MECC) ar trebui să dezvolte și să adopte instrumentele necesare pentru implementarea HG 143/2018, precum Fișele de observare, evaluare și planificare a bunăstării copilului.
- ▶ HG 143/2018 ar putea fi revizuită pentru a oferi îndrumări concrete cu privire la rolul și responsabilitățile anumitor profesioniști (de exemplu, conducătorii din sectorul sănătății) în mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului.
- ▶ Autoritățile din Republica Moldova ar trebui să alinieze recrutarea și angajarea profesioniștilor la cerințele internaționale. Acestea ar trebui să asigure verificarea obligatorie – în legătură cu actele EASC săvârșite – a profesioniștilor din sectorul educației și asistenței medicale care intră în contact cu copiii, inclusiv cei care sunt implicați în implementarea HG 143/2018. Dacă este posibil, această verificare ar trebui să continue și să fie efectuată în mod regulat.
- ▶ În plus, autoritățile ar trebui să se asigure că autorilor infracțiunilor EASC li se refuză, temporar sau permanent, exercitarea activităților care implică contactul cu copiii, inclusiv activitățile prevăzute în HG 143/2018. Autoritățile ar putea lua în considerare, de asemenea, crearea unui registru al delincvențelor sexuale pentru a preveni exercitarea activităților care implică copii de către persoane care sunt condamnate pentru infracțiuni legate de EASC.
- ▶ Autoritățile ar trebui să organizeze instruire instituționalizată, continuă și sistematică cu privire la particularitățile și factorii de risc de EASC, inclusiv în cercul de încredere, pentru profesioniștii din sectorul educației și asistenței medicale care sunt implicați în implementarea HG 143/2018. Această formare ar trebui să se concentreze pe atitudinea pro-activă a profesioniștilor care lucrează cu și pentru copii și pe modalitățile proactive de prevenire a EASC.
- ▶ Ministerele competente ar trebui să asigure o abordare unică la nivelul țării a mecanismului stabilit în temeiul HG 143/2018 și o acoperire egală a tuturor raioanelor cu servicii de formare relevante. Această formare ar trebui să abordeze modul de operare al mecanismului.
- ▶ Autoritățile competente ar trebui de asemenea să dezvolte capacitatea specialiștilor de a analiza datele disponibile din perspectiva condițiilor și a evoluției diferitelor aspecte ale combaterii EASC.
- ▶ Sistemul de colectare a datelor prevăzut în HG 143/2018 ar trebui să abordeze în mod specific problema EASC. În acest sens, ar trebui utilizați indicatori și categorii desegregate, permițând o analiză calitativă suplimentară a acestor date și înțelegerea factorilor de risc și a categoriilor vulnerabile de copii care prezintă un risc mai mare de abuz și exploatare sexuală.

82. A se vedea de asemenea Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 13, *Dreptul copilului de a fi liber de orice formă de violență – Convenția cu privire la drepturile copilului*, 18 aprilie 2011, alin. 69.

- ▶ Colectarea și procesarea datelor ar trebui efectuată de o autoritate/entitate unică ce va fi responsabilă pentru centralizarea, compilarea și analiza datelor colectate. Aceste sarcini ar trebui realizate de specialiști care au capacitatea necesară de analiză a datelor legate de infracțiunile EASC.
- ▶ Datele colectate și analizate ar trebui folosite pentru observarea și evaluarea fenomenului EASC și dezvoltarea și ajustarea ulterioară a politicilor și practicilor. În contextul de mai sus, este recomandată și colaborarea cu societatea civilă.

## B. Hotărârea Guvernului nr. 270/2014

Mecanismul cooperării intersectoriale stabilit în temeiul HG 270/2014 adoptă o abordare multidiscplinară și a fost recunoscut dreptat între profesioniștii care lucrează cu și pentru copii, contribuind astfel la protecția copiilor împotriva abuzului sau exploatării sexuale.

- ▶ Mecanismul HG 270/2014 adoptă o abordare multidimensională care permite ca diverși factori legați de situația copilului să fie tratați pe baza unor instrumente comune și prin scheme de colaborare a unei game largi de profesioniști.
- ▶ Acest mecanism reprezintă caracteristica flexibilității și adaptabilității la situația copilului într-un caz particular suspect de infracțiune EASC.
- ▶ Acesta stabilește obligația de a raporta cazurile suspecte pentru o gama largă de profesioniști din instituțiile de învățământ, medico-sanitare și de asistență socială.

Unele recomandări care vizează alinierea suplimentară a punerii în aplicare a mecanismului la standardele internaționale și ale Consiliului Europei existente pentru combaterea EASC sunt următoarele:

- ▶ HG 270/2014 ar trebui revizuită pentru a include noțiunea de interes superior al copilului ca un drept, principiu director și regulă de procedură pentru implementarea acestuia. Părțile interesate relevante ar trebui să primească îndrumări clare cu privire la necesitatea evaluării și stabilirii interesului superior al copilului înainte de a lua orice decizie care îl va afecta.
- ▶ Exercițarea dreptului copilului de a fi ascultat și ca opiniile acestuia să fie luate în considerare în mod corespunzător ar trebui să fie clar prevăzută în Instrucțiuni și procedurile descrise în acestea.
- ▶ Autoritățile naționale ar trebui să modifice Instrucțiunile pentru a asigura furnizarea obligatorie a tuturor măsurilor de protecție garantate copiilor, victimelor tuturor formelor de exploatare sau abuz sexual, în situațiile în care vârsta exactă a victimei nu este cunoscută, dar se presupune că victima este un copil.
- ▶ Autoritățile naționale sunt insistent încurajate să implice sectorului judiciar, precum și societatea civilă în mecanismul de cooperare și coordonare în vederea asigurării unei abordări mai globale în ceea ce privește protejarea copiilor victime sau potențiale victime ale EASC.
- ▶ Autoritățile naționale ar trebui să abordeze problemele de suprapunere și confuzii rezultate din existența paralelă a mecanismelor de cooperare intersectorială stabilite în HG nr. 143/2018, 270/2014, 228/2008 (Sistemul Național de Referire) și ar trebui să definească în mod clar, fie în textul Instrucțiunilor, fie prin instruire cuprinzătoare, domeniul de aplicare al fiecărui mecanism.
- ▶ Instrucțiunile din HG 270/2014 ar trebui să fie mai precise cu privire la procedurile și serviciile disponibile pentru acordarea asistenței după identificarea victimelor sau potențialelor victime ale EASC și ar trebui să definească căile de cooperare dintre echipele multidisciplinare și ONG-urile pentru acordarea de asistență victimelor.
- ▶ Instrucțiunea ar trebui să abordeze de asemenea problema asistenței, inclusiv asistența terapeutică, pentru persoanele apropiate copilului victimă, precum frații sau părintele nevinovat.
- ▶ Instrucțiunile ar trebui să clarifice faptul că noțiunea de „pericol iminent la viața și sănătatea” copilului include toate cazurile suspecte de EASC și că, în mod corespunzător, în cazurile de EASC, presupusul autor ar trebui înlăturat imediat din mediul copilului.
- ▶ Autoritățile ar trebui să accelereze elaborarea și aprobarea *Ghidului* pentru aplicarea practică a mecanismului intersectorial de cooperare și a *Metodologiei* de evaluare psihologice a copiilor victime.
- ▶ Autoritățile ar trebui să își continue eforturile pentru a oferi instruire profesioniștilor relevanți, precum și îndrumări concrete cu privire la rolurile și atribuțiile lor specifice. Fără a pune în pericol obligația de a raporta cazuri de EASC, instruirea ar trebui să abordeze și problema confidențialității cazurilor EASC, în vederea protejării copiilor împotriva revictimizării și stigmatizării ulterioare.

## Resurse principale și documente de referință

---

- ▶ Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 12 (2009), *Dreptul copilului de a fi auzit*, 20 iulie 2009), disponibilă la [https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13\\_en.pdf](https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13_en.pdf)
- ▶ Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 13 (2011), *Dreptul copilului de a fi liber de orice formă de violență – Convenția cu privire la drepturile copilului*, 18 aprilie 2011, disponibilă la [https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13\\_en.pdf](https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13_en.pdf)
- ▶ Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 14 (2013) *privind dreptul copilului ca interesul superior al acestuia să fie considerat primordial* (Articolul 3, alin. (1)), disponibilă la [https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC\\_C\\_GC\\_14\\_ENG.pdf](https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf)
- ▶ Comitetul pentru drepturile copilului, Observația Generală nr. 5 (2003), *Măsurile generale de punere în aplicare a Convenției privind drepturile copilului*, 27 noiembrie 2003, disponibilă la <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/crc/pages/crcindex.aspx>
- ▶ Comitetul pentru drepturile copilului, *Orientări privind implementarea Protocolului facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă*, 2019, disponibile la [https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRC/CRC.C.156\\_OPSC%20Guidelines.pdf](https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRC/CRC.C.156_OPSC%20Guidelines.pdf)
- ▶ Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția Lanzarote).
- ▶ Consiliul Europei, CM/Rec(2009)10, *Orientări de politică referitoare la strategiile naționale integrate pentru protecția copiilor împotriva violenței*, disponibil la <https://rm.coe.int/168046d3a0>
- ▶ Consiliul Europei, Raport privind Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice în Ucraina, Grupul de lucru interinstituțional privind colectarea datelor privind violența împotriva femeilor și violența domestică, 2016, facilitat de proiectul Consiliului Europei „Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice în Ucraina (VÎF în Ucraina)”, pag. 11, disponibil la <https://rm.coe.int/168069525a>
- ▶ ECPAT, „Abuzul și exploatarea sexuală online a copiilor în forme actuale și bune practici de prevenire și protecție”, 2017, disponibil la <https://ecpat-france.fr/en/thematic-reviews-and-guides/>
- ▶ Raport Explicativ la Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale.
- ▶ Hotărârea de Guvern nr. 228 din 28.03.2014 cu privire la aprobarea Regulamentului de activitate a echipelor multidisciplinare teritoriale din cadrul Sistemului național de referire.
- ▶ Hotărârea de Guvern nr. 143 de aprobare a Instrucțiunii cu privire la mecanismul de cooperare intersectorială pentru prevenirea primară a riscurilor privind bunăstarea copilului.
- ▶ Hotărârea de Guvern nr. 270 de aprobare a Instrucțiunilor privind mecanismul de cooperare între autorități pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului.
- ▶ Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copilului (Adoptate de Comitetul de Miniștri la 17 noiembrie 2010 la cea de-a 1098-a reuniune a miniștrilor adjuncți), disponibile la <https://rm.coe.int/16804b2cf3>
- ▶ J. C. Legrand, Studiu de referință privind problemele sistemice care afectează răspunsul sistemului de protecție a copilului la exploatarea și abuzul sexual al copiilor în Republica Moldova, 2019.
- ▶ Comitetul Lanzarote, *Protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cercul de încredere: Strategiile*, Al doilea Raport de punere în aplicare, disponibil la <https://www.coe.int/en/web/children/1st-monitoring-round>
- ▶ Comitetul Lanzarote, *Protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cercul de încredere: Cadrul*, Primul Raport de punere în aplicare, disponibil la <https://www.coe.int/en/web/children/1st-monitoring-round>

- ▶ Centrul Internațional „La Strada”, Implementarea Convenției Lanzarote de către Republica Moldova, 2017, disponibil la <http://lastrada.md/eng/resources/c:3>
- ▶ Legea nr. 140 din 14 iunie 2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.
- ▶ Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă.
- ▶ Raportul expertului independent pentru Studiul Organizației Națiunilor Unite privind violența împotriva copiilor (A/61/299), disponibil la <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/491/05/PDF/N0649105.pdf?OpenElement>
- ▶ Raport prezentat de autoritățile moldovenești cu privire la măsurile luate pentru a se conforma Recomandării CP(2012)6 a Comitetului Părților privind punerea în aplicare a Convenției Consiliului Europei privind acțiunea împotriva traficului de persoane, 2014.
- ▶ Raport tematic de evaluare a eficienței și eficacității mecanismelor de cooperare intersectorială în domeniul protecției drepturilor copilului disponibil la <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2020/10/Raport-inter-sectorialENGL.pdf>
- ▶ Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului.



# Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului

---

- ▶ *A și B împotriva Croației*, 20.6.2019
- ▶ *Adamson împotriva Regatului Unit* (dec.), 26.1.1999
- ▶ *B.B. împotriva Franței*, 17.12.2009
- ▶ *C.A.S. și C.S. împotriva României*, 20.3.2012
- ▶ *Gardel împotriva Franței*, 17.12.2009
- ▶ *J.P.D. împotriva Franței*, 16.9.2014
- ▶ *Massey împotriva Regatului Unit*, 8.4.2003
- ▶ *M. și M. împotriva Croației*, 3.9.2015
- ▶ *M.C. împotriva Bulgariei*, 4.12.2003
- ▶ *M.G.C. împotriva României*, 15.3.2016
- ▶ *M.M.B. împotriva Slovaciei*, 26.11.2019
- ▶ *Z împotriva Bulgariei*, 28.5.2020

**[www.coe.int](http://www.coe.int)**

Consiliul Europei este organizația lider în domeniul drepturilor omului pe continentul european. Aceasta include 47 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului, un tratat conceput să protejeze drepturile omului, democrația și preeminența dreptului. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.